

MAGYAR FILM

FILMKAMARAI ÉS MOZIEGYESÜLETI SZAKLAP

BUDAPEST, 1941. DECEMBER 1.

EGYES SZÁM ÁRA: 60 FILLER

III. EVFOLYAM, 48. SZÁM.

Kolozsvárról jelentik:

KISKÖNYV 22 - 11 57

TÁVIRAT. BUDAPEST.

huniakoelcsoenzoe bpest

HUNNIAKOELCSÖNZÖ
Kinnai-Prinyvár Rt.
filmelhelyező irodája
VII. Erzsébet ttf. 9-11.

Vezeték szám: 81 20
KOVALS LÁSZLÓ
Felvétel: 11 9745 21 22 1120
héténél: hó és nap óra, perc
A távirat osztálya: hó és nap óra, perc

Továbbította:
vezeték hó és nap óra, perc
hivatalos megjegyzések
óra, perc

Kolozsvár 11 9745 21 22 1120 =
= egy eeszsaka erdeelyben bemutatón doentoe sikert
aratott stop zsufolt haazakkal vetitjuek stop
koezoenseeg legnagyobb elismereessel fogadta =
Kapitol mozgo Jovian

1941. V. t. 34 r. = 2010. évb. 1. évb. 6. drb. Ny. 1. (60.)-A2. 6. - 9851. Athenaeum.

829. sz. ny. Kézbesítendő távirat.

5

nap alatt

10.000

ember
gyönyörködött

TAKÁCS PRODUKCIÓ

a HUNNIA kimagasló nagy filmjében!

JÖN

A világtörténelem legnagyobb
csatájának, embermilliók és
géptömegek gigászi küzdelmé-
nének páratlanul érdekes
dokumentális történetképe

**Az új Európa
élet-halál harca**

Az orosz háború

*A tengely és szövetség-
seinek harca Szovjet-
ország ellen*

FORGALOMBA HOZZA:

**UFA FILMIPARI ÉS
FILMKERESKEDELMI R.T.**

Budapest IV., Kossuth Lajos-utca 13
Telefon: 18-38-58.

FILMKAMARAI ÉS MOZIEGYESÜLETI SZAKLAP

III. ÉVFOLYAM, 48. SZÁM.
BUDAPEST, 1941. DECEMBER 1.

Megjelenik minden hétfőn

Főszerkesztő:

ÁGOTAI GÉZA dr.

Felelős szerkesztő:

VÁCZI DEZSŐ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VI., Bajza-utca 18.

Telefon: 220—855, 422—961

Postatakarékpénztári
csekk számla száma: 15.410

Kiadótulajdonos:

a Színművészeti és Filmművészeti
Kamara

Felelős kiadó:

Lieber László dr.

Kiadóhivatali főnökök:

Gyimesy Kásás Ernő

Előfizetési ár:

egy évre 30 pengő
fél „ 16 pengő

A szerkesztők címe:

Dr. ÁGOTAI GÉZA

Iroda: IX., Könyves Kálmán-körút 15

Telefon: 146—346

Lakás: XI., Fűrj-utca 4. T.: 257—036

VÁCZI DEZSŐ

Iroda: VIII., Sándor-tér 3. T.: 144—424,

144—425

Lakas: VIII., Üllői-út 42. T.: 136—386

Készült a Centrum Kiadóvállalat Rt.
nyomdájában

Felelős üzemező: Schmallér János.

Budapest, VIII., Gyulai Pál-utca 14.

Telefon: 144—422, 144—423

TARTALOM:

Ultima ratio	1
Az Országos Magyar Mozgóképipari Egyesület megalapítása és működése: Pogány Frigyes dr.	2
További felszólalások a filmről a képviselőházban	3
Szabó Dezső nyilatkozata a filmről	4
Premierfilmszínházak műsora	4
A Nemzetközi Filmkamara határozatai	5
Új jelszó Hollywoodban	5
Mozi:	
Időszerű kérdések és a kizsákosok: Csopka Lajos dr.	6
A 45 százalékos améta és egy 160 személyes kizsákos: Mezey Károly dr.	8
Új filmek:	
A cigány	10
Földöntúli muzsika	10
Lapszemle	11
A Magyar Színpadi Szerzők a filmrendezőkért	11
Hírek	12
Filmcenzúra	III

Hirdetők:

Hunnia	1
UFA	II, 3, 4, 6, 10, III
OMME	2
Adler	3
Agfa	5
Meitner	8
MMOE	8
MFI	9
Molnár	12

MAGYAR FILM

Ultima ratio

Az elmúlt közel három esztendő alatt, amióta a MAGYAR FILM, mint a Filmkamara hivatalos lapja, hetenként rámutat a szakma megoldásokra váró feladataira, — a legfontosabb problémáktól az apró ügyes-bajos elintéznivalókig — talán egy kérdéssel sem foglalkoztunk annyit és annyszor, mint éppen a nemzeti filmgyártás személyi felépítésének kialakításával. Számtalanszor hangsúlyoztuk, hogy hiába írják elő a törvényes rendelkezések a legtöbb szakmai tevékenység kifejtésénél a kamarai tagság kötelezettségét, ha a papírforma mögött a munka nyugodtan folyik tovább a régi szellemben. Ismételten felhívtuk a figyelmet arra, hogy ameddig a mult rendezésének nyílt vagy burkolt fenntartásához a keresztény szakmabeliek segédkezet nyújtanak, vagy éppen eladják magukat, komoly átállításról szó sem lehet. Végül több ízben nyomatékosan figyelmeztettük a szakmában még mindig dolgozó vagy befolyásukat érvényesítő zsidókat, valamint szalmabábjukat is, hogy ennek az állapotnak véget kell vetni és ha a szakma a Kamara támogatásával nem oldja meg önerőből a kérdést, hatósági beavatkozás fog érvényt szerezni a törvényhozó akaratának.

Végigtekintve a szakma mindhárom ágán, megállapíthatjuk, hogy az elmúlt három év alatt lényegesen átalakult a szakma személyi összetétele. Fokról-fokra jobban megvalósultak a törvényes rendelkezések. Sajnos, meg kell állapítani azonban, azt is, hogy az örségváltás sok esetben csak kijelentett személyi változást, befelé továbbra is a régiek tartották meg irányító szerepüket. Nyilvánvalóvá vált lassan, hogy a törvény rendelkezéseinek, valamint az Országos Nemzeti Filmbizottság és Filmkamara előírásainak ellenére sem sikerül hiánytalanul megvalósítani a törvény szellemét, ha csak valamely erélyes intézkedés gyökeresen nem rendezi a kérdést.

Az Értelmiségi Munkanélküliség kormánybiztosa az utóbbi időben több ízben felhívta a filmeseket és mozisokat, hogy vessenek véget már a törvénybe ütköző helyzetnek. Személyes látogatássorozatokkal és ellenőrző kitzállásokkal győződött meg azután arról, hogy ki milyen mértékben tett eleget felszólításának. Az eredmény bizony sok esetben lesújtó volt. Ennek következményeképpen, mint ismeretes, az utolsó eszközökhöz folyamodott: hét zsidó szakmabelit internáltatott, míg további eljárások még folyamatban vannak. Ezzel kapcsolatban kijelentette, a kormánybiztos, hogy ezentúl a legerélyesebb intézkedéseket fogyanatosítja: a kíméleti idő lejárt, magára vessen mindenki, ha olyan események történnek, amelyekről az utolsó pillanatig remélni lehetett, hogy elmaradhatnak. A szalmabábokat sem tűri meg a szakmában. Minden irányító munkahelyre keresztény szakmabelit kíván állítani.

Az Értelmiségi Munkanélküliség kormánybiztosával együtt reméltük mi is, hogy a szakma önerőjéből is meg tudta oldani a személyi átállítást és nem lesz szükség a beavatkozásra. Sajnos, csalódtunk. A szakma helyenként könnyűnek bizonyult a feladat megoldására. Ezért szükséges, mint ultima ratio, a radikális orvoslás. Az első hét internált intő példája megmutatja, milyen sors vár ezután a törvény kijátszóira.

Az Értelmiségi Munkanélküliség kormánybiztosa nemesak szomorú, hanem nehéz feladatra is vállalkozott, amikor a filmszakma megtisztítását tűzte ki célul. A szakma bonyolult felépítéséből következik, hogy csak a szakma nagyon alapos ismeretében távolíthatók el kivétel nélkül a törvényt megkerülő zsidók és szalmabábjaik úgy, hogy minden kétséget kizáróan a saját erejükre építő szakemberek kerüljenek az el távolítottak helyére. Ez a feladat még azoknak is sok fejtörést okozna, akik évtizedes szakmai multtal alaposan megismerték a titkos rugókat. Ezért fontos, ami minden bizonytalansággal meg is történhetik, hogy a kormánybiztos és munkatársai csak a legalapabb tájékozódás után döntsenek egyének és vállalatok helyére. Ahol nyilvánvaló a törvényellenes magatartás, irgalom nélkül orvosolják a helyzetet! Bizonytalan esetekben azonban felételenül kívánatos az óvatos döntés és

még kívánatosabb, hogy a végső határozatok biztosítsák a szakma fennakadásmentes munkamenetét, amelyre a mai helyzetben nagyobb szükség van, mint valaha.

A szakma szövvényes összetétele következményeképpen az erélyes intézkedések hatását közvetve megérzik azok a szakmabeliek és cégek is, akik becsületesen eleget tettek a törvényes rendelkezéseknek. Eppen ezért nagyon fontos a kérdés rendezése, hogy a jövőben a tisztogatással járó elkerülhetetlen fennakadások közvetve se hátráltassák a szakma munkáját. Közös érdek tehát, hogy mindenki támogassa az értelmiségi kormánybiztos munkáját a minél gyorsabb, végleges befejezésig! Fogjon össze a szakma legalább az utolsó órában, hogy valóban nemzeti alapokon épülhessen fel a nagy feladatok előtt álló nemzeti magyar filmművészet személyi összetétele.

Az Országos Magyar Mozgóképi- ipari Egyesület megalapítása és működése

írta:

POGANY FRIGYES dr.

ny. h. államtitkár, az OMME elnöke.

Filmbörze. Filmcenzura

(Folytatás)

A szakma mindkét ágának elsődleges érdeke, hogy a vevő (néző, mozi) a lehető legkönnyebben szerezhessen tudomást és meggyőződést arról, hogy milyen anyag áll az előadó (bérbeadó, kölcsönző, gyártó) rendelkezésére, hogy abból a neki megfelelőt kiválassza. Maga a reklám erre semmi esetre sem elég. A hirdetés jó arra, hogy a figyelmet felhívja a filmre, de köztudomású; hány agyonhirdetett, az égig feldicsért film bukott óriásit, amikor a közönség elé került. A látatlanban vásárolt (lekötött) filmnél pedig ennek a veszélye majdnem mindig fennforog. Ennek a veszélynek elhárítását célozzák a szakmai bemutatók. Az OMME megszületésekor s utána még néhány évig a filmbörze szolgált a filmek bemutatásának s az adás-vétel megkönnyítésének céljaira, de hogy ez a szakmai szerv sem működött teljes megelégedésre, annak több bizonyítékát találjuk a szakma annáléseiben. Így 1913-ban három tagot kitiltanak a filmbörzéről, majd hiányosnak találják az OMME háznagyja által összeállított börszabályzatot („a képviselőktől nem kapta meg az anyagot”); 1915-ben azt panaszolják, hogy egy napon három helyen is van bemutató (sok volt a film) s hogy a mozi kiszorult róluk, vagy rossz helyet kap mások miatt; később a megfelelő helyiség hiánya okozott bajokat s amikor aztán a Gambriusban megvolt a jó helyiség, a mozikos nem látogattak; egyes kölcsönzők külön bemutatókat tartottak, stb. Megcsinálták a filmbörze szabályzatát, de a filmbörze csak nem működött jól. Meg akarták oldani a kérdést a „filmklub” (filmklub) létesítésével kapcsolatban — ez sem sikerült. Végre is rátértek a ma is fennálló rendszerre, amely szerint a kölcsönzők szakmai bemutatóikat a mozgóképszínházakban tartják s az OMME a kötelező előzetes bejelentések alapján ellenőrzi, hogy ugyanabban az időben csak egy cég filmjei kerülhessenek bemutatásra. Bár ritkán, de — leginkább figyelmen kívül — még így is megeshik, hogy a bemutatók ütköznek egymással s ilyenkor a vétkes (hibás) fél a fegyelmi bizottság elé kerül.

Az Országos Közművelődési Tanács már 1913-ban hangot adott annak az óhajának, hogy a filmeket megjelentetésük előtt vizsgálják felül. Ekkor

hangzottak el a fentebb már említett észrevételek egyes szakmabeliek és szakírók részéről a cenzura elrendelése ellen, egyebek között azzal is érvelve, hogy „elég a filmtörzse cenzurája”, „mi magunk cenzurázzuk képeinket”, és „a mozikosok elég intelligensek arra, hogy ne játsszanak rossz hatású filmeket”. Ugyanakkor, de a következő években is többször jelentek meg súlyos kritikák egyes főszofigabírák ellen, akik „tetszésük szerint engedélyezték vagy tiltották meg a filmek bemutatását.” 1916-ban a kérdés újra felmerül, amikor a helyigminiszter utasítja a rendőrséget a filmek szigorú cenzurálására és tiltására. 1918 nyarán megírják, hogy Horváth Elek min. tanácsos készíti a cenzurarendeletet, amelynek hatása „óriási anyagi kár lesz s erkölcsi hatása nulla”. Lekötölték azt a hírt is, hogy a cenzurarendelet 1919 január 1-ével okvetlenül életbe lép és hogy egy cenzor fogja a filmeket megbírálni. Ha valóban ez volt is a terv, a hamarosan bekövetkezett tragikus események keresztülhúzták az illetékesek számításait s így az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság csak 1920 április 1-ével szervezetelt meg (5123—1920. B. M.)

A filmek cenzurálásával kapcsolatos kérdések önként érhetőleg még igen sokszor foglalkoztatták az OMME különböző szerveit. 1921 nyarán azt kéri (s ez az óhaj később is többször felmerült), hogy az OMB csak az egyesület tagjainak filmjeit cenzurázza, de ez a kérés nem volt teljesíthető. 1923 telén egyik tag támadta a cenzurát azért, hogy a cenzurázást az OMME tanúsítványtól teszi függővé, mire lehurrogták őt azzal, hogy az OMB-nak joga, de egyúttal kötelessége is ellenőrizni, hogy a film legálisan jött-e be az országba. A következő évben — s azóta is gyakran — sérelmezték azt, hogy a megadott cenzuraengedély bármikor visszavonható s hogy az engedély érvénye nem a film megjelenéséig, hanem a megvizsgálás napjától számítódik, ami a film újracenzurázás nélkül teljes kihasználását gátolja. Azt is állandóan szorgalmazta az OMME, hogy az engedély hatálya 3 évről 5 évre hosszabbítsák meg, mert a külföldi filmek kihasználásának joga (licenc) is általában 5 év. Mindezek a ké-

Meghívó

Az Országos Magyar Mozgóképi-
Egyesület 1941 december 14-én,
vasárnap d. e. fél 11 órakor tartja
a Magyar Mozgóképzemengedélye-
sek Országos Egyesülete helyiségé-
ben, (Budapest, VIII., Csokonay-u.
10. sz. II. em. 12. ajtó)

31. évi rendes közgyűlését

melyre a t. Tagtársakat ezúton tisztelettel meghívja és pontos megjelenést kér

Budapest, 1941 november 27-én

az Elnökség

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. Ügyeszi jelentés.
4. Pénztári jelentés, a számvizsgálók jelentése és a felmentvény megadása.
5. Az 1941—1942. évi költségvetés megállapítása.
6. Társelnök, ellenőr, számvizsgálóbizottság, fegyelmi bizottság és járulékmegállapító bizottság tagjainak megválasztása.
7. Esetleges fellebbezések és indítványok.

Kivonat az alapszabályokból:

7. §. Tagsági jogait csak oly tag gyakorolhatja, aki tagsági kötelezettségét teljesítette.

11. §. A közgyűlésen csak oly indítványok tárgyalhatók, amelyeket a közgyűlés előtt legalább 5 nappal a választmányhoz írásban benyújtottak. Kivételesen tárgyalhatók oly sürgős indítványok, melyek sürgösségét a közgyűlés vita nélkül kimondotta, továbbá újabb rendkívüli közgyűlés egybehívására vonatkozó indítványok.

12. §. A közgyűlés határozatképes, ha azon a szavazásra jogosult rendes tagok egyharmadrésze, illetve kétharmadrésze megjelenik. Ha a közgyűlés a tagok meg nem jelenése miatt a kitűzött időpontban 1 órai várakozás után sem határozatképes, legfeljebb 8—30 napon belül új közgyűlést kell összehívni, amely a megjelentek számára való tekintet nélkül határozatképes

**Sem szebbet,
Sem jobbat,
Sem olcsóbbat,
Sem megbízhatóbbat
nem kaphat.**

**Teljes és hangos
berendezések,
Vetítógépek,
Objektívek**

Filmhang

ADLER

Mozgósínház Berendezési Vállalata
VI. Erzsébet-utca 9-11. New-York palota
Telefon: 225-795

relmek teljesítetlenek maradtak. 1924-ben kifogásolták, hogy az OMB megszüntette azt a korábbi szokást, hogy a külföldi filmek magyar szövegét a bizottság ülésén felolvashatták. Ugyancsak évek során keresztül harcolt és memorandumozott az OMME a cenzurázás díjainak leszállításáért s 1928-ban kérte, hogy a film címének bírósági megválogatása esetén ne kelljen újból cenzuradíjat fizetni. Az utóbbi kérést rögzítőn teljesítették, ez előbbinek ellenben csak később, 1932-ben lett sikere. 1929-ben a korábbi kérelmek megújításával kapcsolatban újabb kérelmeket is terjesztett elő az OMME, így azt, hogy ne kifogásolják a filmeknek a természetes kopás által történő megrövidülését (tolerancia) s hogy a feliratok megválogatása esetén ne legyen kötelező az újabb teljes cenzurázás. Ekkor a következő rendelkezések történtek:

1. csatolandó a kérvényhez az OMME tanúsítványa a film eredetétől (származásának helyéről) és gyártási idejéről; 2. a csak később benyújtandó filmeknek előzetes beosztása kérhető; 3. a film értékét csökkentő kivágások elrendelése esetén 48 órán belül kérhető a film betiltása; 4. címválogatás esetén csak az új engedélykíratok díja fizetendő; 5. a film betiltása esetén nem kell cenzuradíjat fizetni, felülvizsgálásért igen s ha ekkor engedélyeztetik a film, akkor az első vizsgálat díját is meg kell fizetni. 1933-ban az OMB új elnöke szintén tett néhány kisebb jelentőségű engedményt. Azt az óhaját is többször fejezte ki az OMME, hogy minden bizottsági ülésre hívassék be egy érdekelt-ségi (szakmai) cenzor, ezt a kérés azonban nem teljesítették, sőt a gyakorlatban 1934-ben a szakmai cenzorok csak véleményezési jogot gyakorolhat-

tak, szavazati nem, ami a cenzurarendelet téves értelmezésén alapult és később meg is változott. Ebben az időben megkísérelte az OMME annak kiharcolását, hogy az engedélykíratok díja, vagy legalább is az egyen felüli cenzuralapoké mérsékeltségük, de ennek sem volt eredménye. Ugyanekkor szorgalmazta retorzióként a cseh filmek betiltását. A sürgősségi díj szedése tekintetében 1935-ben azt a kérést terjesztette elő az OMME, hogy azt csak akkor követeljenek, ha emiatt külön bizottságot kell összehívni, — ezt is siker nélkül. 1937-ben kérte, hogy a bizottság a film betiltását részletesen és tüzetesen indokolja meg, hogy a kélcsonzó lássa, mit kell esetleg kivágnia, hogy a filmet az engedélyezés reményében újra benyújthassa.

Az 1939. évi filmbehozatali korlátozásokkal kapcsolatban a francia, angol és amerikai filmek cenzurázása is korlátozta, azóta t. i. csak a tablóra vett ilyen eredetű filmeket vizsgálja

meg az OMB s emellett a csak megtekintésre behozott filmeket egyáltalában nem; 1941. januárjában pedig az a rendelkezés történt, hogy az előzetes filmeket (Vorspänn) csak a nagy filmmel együtt vagy annak engedélyezése után vizsgálják meg. Ebben azonban indokolt esetekben kivételnek van helye, nemkülönben ugyancsak az OMME közbenjárására enyhült a szigorú mérték a csak kivétel engedélyezésére benyújtott magyar filmek kópiáinak megkivárt minősége tekintetében is, mert a korábbi magyar filmgyártás termékeivel szemben újabb alkalmazott szigorúbb szempontok érvényesítése folytán az új kópiák költségei a filmek gyakori betiltása miatt karba vesznek. Nagyon jelentős funkciója van még az OMB-nak: főfeladata a cenzurázás mellett a filmipari díjak beszedése s a magyar filmek értékelése és jutalmazása terén is, ezzel azonban a következő pontban foglalkozunk.

(Folytatjuk)

További felszólalások a filmről a képviselőházban

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium költségvetésének tárgyalásakor elhangzott hozzászólások, valamint Hóman Eólint kultuszminiszter összefoglaló válasza óta ismét több ízben esett szó a filmügyekről a képviselőházban.

Legutóbb Árvay Árpád képviselő foglalkozott felszólalásában a rádió, a film, a színház és a sajtó összefogásának szükségességéről és a magyar filmekről többek között a következőket mondotta: *A magyar film ma egyáltalában nem nemzeti, hanem individualista kapitalista alapon áll. Minden filmet üzletnek tekintenek és csak olyan filmet igyekeznek gyártani, amelyen pénzt lehet keresni.*

Újból felszólt a film és moziügyekben Meskó Zoltán képviselő is, akinek múltkor beszédéből a filmügyekre vonatkozó részt annak idején már ismerttük:

MESKÓ ZOLTÁN:

— A miniszterelnök úr hatáskörébe tartoznak a mozik felett gyakorlandó felügyelet is. Megint előhozom azt, amit már annyiszor elismételtem, mert én ezt nem unom meg. *En elhatározom, hogy minden alkalommal szóba tessez az a kérdést, mindaddig, amíg annak megválogatásáig el nem értem. A moziarabok megválogatásánál ne a tisztán pénzszerzőpontok, ne az üzletszerű vállalkozás szabja meg, hogy milyen darabok legyenek, hanem tessék hazafias darabokat, a mi dicső történelmi multunkból, szabadságharcainkból merített témákat választani, hogy az az ember nemzeti érzését erősítse, hogy a néző, mint jobb magyar jöjjön ki a moziból. Azt akarom, hogy a magyar ne legyen kénytelen „Stukák” és más darabok látásán lelke-*

sedni és tiszteletreméltó idegen darabokból meríteni több magyar öntudatot.

— *En minden egyes darabra vonatkozólag előzetes bemutatást követelmék meg. Ez meg is van, de, hogy úgy fejezzem ki magam, túl toleránsak, túl könnyen kezelik ezt a kérdést, másképpen tiltanák a darabok nagy részét. Ne engedjenek előadni más magyar darabot, mint olyant, amely a tiszta magyar gondolaton épül fel. Nekem azokban a magyar vonatkozású darabokban ne kutyás, pirosra festett kirúszozott dámákat mutassanak, hanem többgyermekes családanyákat. Minél több gyermek mozogjon azon a képen, hogy mindenki lássa, hogy családvédelmi ügyet vizsgálunk, nem pedig a családtag, gyermektelen dámák gloriifikálását tűztük ki célul.*

A felszólalásokra Zsindely Ferenc miniszterelnökségi államtitkár a következőkben válaszolt:

ZSINDELY FERENC:

— *Árvay Árpád képviselőtársam arról beszélt, ami szintén gyakran megismétlődő óhaj, hogy a rádió, a film, a színház és a sajtó összefogásával valamiféle módon egységes propagandaszerv létesüljön. Ez nem olyan könnyű, egyszerű és főképen nem olyan olcsó kérdés, hogy könnyen elintézhetőnk. A kormányt mindenestre foglalkoztatja nem ez a terv, hanem azoknak a teendőknék az összessége, amelyeket a képviselő úr e terv alapján óhajta megvalósítani, és amit lehet, ilyen irányban meg is tesz. Abban a tekintetben azonban nem érthetek teljesen egyet a képviselő úrral, hogy a rádió és a filmen kívül színház sem volna olyan Magyarországon, amely a nemzeti szempontokat szem előtt ne tartaná. Ez túlságosan szigorú*

kritikája ezeknek a kultúrintézményeknek. S ha van is, mint ahogy van, sok javítani való egyik-másiknak a működésében, azt hiszem, nem volna helyes, ha ezeknek a hibáknak eredményeképpn egyöntetűen ítélnék el az összes erre a lesújtó kritikára okot adó kultúrintézményeket.

Az interpellációs napon, november 26-án, szerdán hozzászólt a filmkérdéshez **Rajniß Ferenc** képviselő is és a filmmel foglalkozó hatóságok hatáskörének rendezését kérte az alábbiakban:

RAJNISS FERENC:

— Amikor harminc magyar film elkészítése évente hatmillió pengőbe került, mindenképpen támegatni kell a keresztény tőkét, amely magyar filmeket készít. Ma az a helyzet, hogy amikor a forgatókönyv elkészül, bemutatják a Nemzeti Filmbizottságnak, amely erről jóváhagyó tanusítványt állít ki. Ezután kezdődik a film gyártása. Amikor a film elkészült, akkor ismét megnézi a Nemzeti Filmbizottság, abból a szempontból, hogy a forgatókönyvnek megfelelően készült-e el a film. Amennyiben ezt megfélelőnek találja, szintén kiállít egy jóváhagyó tanusítványt. Ezután a mozi-cenzura bizottság tagjai elé kerül a Nemzeti Filmbizottság engedélyével, helyesléssel ellátott film. A Nemzeti Filmbizottság a kultuszminisztérium kebelében működik. A mozi-cenzura vagy engedélyezi a filmet vagy nem. Ha nem engedélyezi, lehet fellebbezni, vagy nem. Ha nem engedélyezi, lehet fellebbezni a belügyminisztériumhoz, amely végső fokon dönt. Ez a konstrukció lehetetlen állapot, mert végeredményben azt jelenti, hogy a belügyminisztérium felügyeleti jogot gyakorol a kultuszminisztérium felett.

— Több külföldi és magyar film tartalma nyilvánvalóan erköletlenül és azokat engedélyezték. Feltűnő dolog az is, hogy a Nemzeti Filmbizottság és a Hunnia-gyár vezetősége jórészt ugyanazokból a férfiakból áll, sőt a Hunnia-gyár vezetőségben szerepelnek a belügyi filmbizottság tagjai is, ami roppant összeférhetelenség. Nem lehet csodálkozni, hogy olyan filmek kerülnek ki, mint a

„Lángok”. Kéri a kultuszminisztériumot, hogy a filmek feletti felügyeletet vegye a kezébe és ne engedje, hogy három miniszter szölgjön bele a filmekbe, mert három minisztérium között elveszett gyermekek szalgadgálnak.

Egyelőre minden kommentár nélkül adjuk **Rajniß Ferenc** interpellációját, mint ahogy harmadik hete, amióta a magyar film ügye a képviselőházban szöbakerült, a szakma tájékoztatása céljából pontosan regisztráljuk az ott elhangzottakat. Kommentárt sem fűztünk a filmekhez hozzászólt képviselők beszédéhez, mert ez nem a mi feladatunk, illetőleg, mert nem kívánunk az interpellációkra legilletékesebb reflektáló, a kultuszminiszter válaszána elébe vágni. Csupán annyit jegyzünk meg a képviselőházban mostanában elhangzott filmfelszólalásokkal kapcsolatban, hogy a magyar filmszakma több kérdésének rendezése tudvalevően küszöbön áll, amelyek során, úgy tudjuk, legelsősorban a Kamara ügyében történik döntés a közeljövőben, amikor is a magyar filméletnek ez a fontos intézménye végre elnyeri végső formáját. A Kamara önállósításával és szervezeti összetételével sok filmkérdés együtt oldódik meg.

A képviselőház november 25-iki ülésén **Szeder János**, a MÉP vezérszónoka, a strómanrendszerről beszélt és ennek kapcsán a következőket mondta:

SZEDER JÁNOS:

— A kormányzat intencióival szemben a zsidóság részéről konok kiállás tapasztalható. A filmszakmában visszaeső bü-nösökkel találkozunk, ezért helyes, hogy az értelmiségi kormánybiztos éppen most kemény szigorral járt el ezekkel a filmszakmában jelentkező dúvadakkal szemben. Nagyjelentőségű kicserélési folyamatok mennek most végbe. Ezt az igen fontos kicserélődési folyamatot a kormányának állandóan figyelemmel kell kísé-ernie, mert a felületesség ezen a téren a nemzet ellen való bün, vagy annak bizonyítéka lenne, hogy talán már megrokkant bennünk az akarat: úgy intézni fajtánk dolgát, hogy ebben a hazában soha senki se kívülről, se belülről a magyarság elsőbbségét és felsőbbtségét ne vonhassa kétségbe.

Szabó Dezső
nyilatkozata a filmről

Nagy megdölgölésre érdemes felfo-gásban nyilatkozott a filmről **Szabó Dezső**, a robusztus magyar írói gyéniség a *Film, Színház, Irodalom* legutóbbi számában. **Szabó Dezső** véleményét minden megjegyzés nélkül adjuk az alábbiakban:

— Maga a film teljesen önálló és független művészet, azonban nagy tragédiája, hogy nem közvetlen, mint a zene és az irodalom. A filmnél közege lép az író és a mű közé, olyan közege, amely nem művészi.

— A film, mint kifejezési forma, felvehette volna a versenyt a zenével. És itt meg kell mondjam, hogy teljesen téves az a felfogás, hogy a filmnek hangosnak kell lennie. Ez a felfogás azért téves, mert a filmek, helyesebben a filmeseknek leglényegesebb építőeleme a csend. Eppen úgy, mint a szobornak a három dinenzió. A film, mint művészet, néma művészet.

— A film a színháztól áll a legtávolabb, ahhoz semmi köze nincs, mert a film teljességében vissza tudja adni, ki tudja fejteni az emberekben történő világot és a világban történő embert, ami csak néma mese, mozgó vizuális ábrázolás útján lehetséges. És a film közelebb áll az idői művészethez: a zenéhez, mint a térbeli művészethez: a színpadhoz.

— Megvallom, azt is a film tragédiájának tartom, hogy színészekkel kell játszani. Még nagyobb aberáció, hogy — kivéve a fantasztikus filmeket — egyetlenegy jelenetet sem az élet valóságában vesz fel, hanem a műteremben. Meg kellene már érteni, hogy a film akár a képzetet, akár a való valóságát adja egy, vagy több ember sorsának, egységében ennek a sorsnak a megfoghatókön túli zene mélységét csak a csend tudja kifejezni.

— A filmek másik tragédiája, mely a többi művészeteket is marcangolja, az, hogy döntő hatással üzletelt vált, tehát olyan emberek kezébe került, akiknek semmiféle művészei közelébe még va-sárnap sem volna szabad menniök...

— Abban nem tudok hinni, hogy a film, saját természetes törvényei szerint úgy találja meg művészi útját, hogy az írók közvetlen filmesét, filmregényét írják. A művészi írás, pszichológiája teljesen ellentmond annak, hogy bizonyos bonyolult technikai fogások kényszerü-létében írjon remekművet bárki is. Azt hiszem, hogy az igazi nagy művészi filmek mindig a nagy írók már meglévő alkotásából fognak születni.

— Rég nem voltam filmszínházban, mert a filmnek, mint már mondtam, az a hibája, ami melékesen a drámát is elzüllesztette, hogy a közönség ízlését keresi. Beteg a sztárrendszer is, mert ugyanabból a forrásból fakad, amiből a dráma és a film elzüllesse: tömegek kegyének hajszolásából. Pedig nagy tévedés hogy az clesó hatások kellenek a közönségnek. Csináljanak nagy filmeket, mint amilyeneket a némafilm korában néhányat láthattunk, igazi szépséget. Meg fogják látni, az üzletnek is nagyobb. A mai film színvonala a pénzemberek ízlésére jellemző.

— Az *Elsodort falu* című regényem filmesítési jogát megvették, azt hiszem, most akarják kihözni és az előjelek után ítélve: rendesen. A *Csodálatos élet* világfilm lehetne, mely magyar falajtól nőtt nagy emberi problémát boncol.

Eddig tart **Szabó Dezső** merész, de kétségkívül megfontolandó véleménye a filmről. Tessék hozzászólni!

Premierfilmszínházak műsora:

ÁTRIUM	Egy éjszaka Erdélyben	XI. 20-16l	Hunnia
CASINO	Algír	X. 30-16l	MFI
CITY	A Cigány	IX. 25-16l	Kárpát
CORSO	Mellékulca	XI. 20-16l	Kárpát
CORVIN	Életre ítélték!	XI. 17-16l	Léna
DÉCSI	Félvér	XI. 5-16l	Kolczonay
FORUM	A szüz és a gödölye	XI. 7-16l	Pegazus
OMNIA	A Cigány	IX. 25-16l	Kárpát
RADIUS	Egy éjszaka Erdélyben	XI. 20-16l	Hausz M.
ROYAL A.	Bob herceg	XI. 20-16l	Hunnia
SCALA	La Conga	X. 30-16l	Metro
URÁNIA	Földöntúli muzsika	IX. 27-16l	UFA

UFA **ÖN!** **ÖN!** **ÖROSSZ** **AZ** **HABORÚ!**
A Bolsevizmus elleni harc legnagyobb riportfilmje

A Nemzetközi Filmkamara határozatai

A Münchenben november 24-től 26-ig megtartott Nemzetközi Filmkamara összejöveteléről lapzártakor kaptuk az első tudósításokat. Ezért mai számunkban összefoglalóan az ülésorozat leglényegesebb kimerkedő eseményeiről számolunk be csupán, a részletkérdéseket a jövő héten ismertetjük olvasóinkkal.

A Nemzetközi Filmkamara találkozásán 15 tagállam képviselői jelentek meg; összesen mintegy 80 delegátus. Legutolsó németországi útja alkalmával, amikor a velencei filmversenyek díjait osztotta ki, megbetegedett Volpi di Misurata gróf, a Nemzetközi Filmkamara elnöke és ezért az alelnökök közül a házigazda szerepét betöltő Németország képviselője, Karl Fröhlich professzor töltötte be az elnöki tisztét.

A háromnapos összejövetelen az elnöki tanács, a főtanács, a gyártási, kölcsönző- és moziszakosztályokat tartottak üléseket. Magyarországot, mint ismeretes, Balogh László dr., vallás- és közoktatásügyi miniszteri osztálytanácsos, az Országos Nemzeti Filmbizottság főtítkára és a Nemzetközi Filmkamara magyarországi alelnöke vezetésével öt szakember képviselte: Bingert János dr., a Hunnia Filmgyár vezérigazgatója, a gyártási szakosztályban Kutassy-Szegelethy István dr. ipari ügyi titkár a kölcsönzési szakosztályban és vitéz Morvay Pál, az MMOE hosszú időn keresztül volt alelnöke, a moziszakosztályban, ezenfelül Erdélyi István dr. a Kárpát Film igazgatója, valamint Kauszer István dr., a Délibáb Film igazgatója. Utóbbi, mint szállítási szakértő is közreműködött.

Az elnöki tanácsban és a főtanácsban Magyarországot Balogh László dr. terjesztette elő. Javaslatra szerint olyan országokra, amelyekre a Nemzetközi Választottbírószágra vonatkozó egyezmények nincsenek érvényben, nem vonatkoznak a filmkamara döntőbírói árcék szabályai és határozatai sem, vagyis ezeknek a rendelkezéseknek nem tartoznak magukat alávetni. A tanács a javaslatot elfogadta. Ennek következtében Magyarországra, amely a Nemzetközi Döntőbírószágra vonatkozó egyezményekhez nem csatlakozott, a nemzetközi filmkamara döntőbírói árcék határozatait sem köteles végrehajtani.

A szakosztályüléseknek egyik leglényegesebb kérdése a Nemzetközi Filmbank felállítására vonatkozó javaslat lefegyverzése volt. A fontos ügyben természetesen nem hoztak három nap alatt határozatot, hanem öttagú bizottságra bízták a bank szervezetének és feladatkörének részletes kidolgozását. Az öttagú bizottságban az olasz Freddi, a ma-

gyar Bingert, a német Schwartz, a norvég Sinding és a holland Van der Heyden delegátusokat jelölték ki. Az egyes delegátusoknak körülbelül hat-nyolc hét áll rendelkezésükre javaslatuk elkészítésére. Legközelebb januárban, Berlinben ülnek össze fenti tárgyban újabb tanácskozásra.

Másik kiemelkedő pontja volt a tárgysorozatnak az európai filmmelés és az ehhez szükséges megfelelő mennyiségű nyersanyagtermelés problémája. Az egyes országok képviselői a Nemzetközi Filmkamara szeptemberi velencei határozatai értelmében részletes felépítésben bejelentették, hogy mennyi filmet szándékoznak az elkövetkező évadban gyártani és ennek megfelelően előre láthatóan mennyi nyersanyagra lesz szükségük. A gyártási és kölcsönzési szakosztályok a bejelentéseket tudomásul vették és az illetékes szakértőktől azt a megnyugtató tájékoztatást kapták, hogy a bejelentett nyersanyagmennyiséget az elkövetkező időben előreláthatólag minden fennakadás nélkül szállítani fogják a nyersanyaggyárak. Ugyanakkor felkérték az egyes országok képviselőit, hogy minden olyan esetben, amikor a nyersanyagszállításban fennakadás fordulna elő, azonnal forduljanak a Kamara főtítkárságához, hogy az európai filmmelés szempontjából annyira fontos kérdést minél rövidebb időn belül megoldhassák. A jelenlévő képviselők közül a múlt tapasztalatai alapján eddig csak a bolgár delegátus jelentett be nyersanyagfennakadást. A gyártási és kölcsönzési szakosztályok legközelebbi üléseit márciusban, valószínűleg Rómában tartják.

A Nemzetközi Filmkamara hivatalos kiadványainak, értesítésének stb. közlésére, mint már jelentettük, külön közlönvt bocsát ki, amelynek első száma a főtítkárság bejelentése szerint előreláthatólag decemberben fog megjelenni. Az egyes országok közül eddig Németország, Olaszország és Magyarország jelentett be állandó munkatársakat a tervezett *Mitteilungsblatt*-hoz.

A három napra sűrített ülésorozatán felül a házigazda Németország képviselői megfelelő egyéb programot is összehajlítáltak a külföldi delegátusok részére. Így megtekintették az első délután a *Bavaria* filmgyár telepét, majd másnap a *Denevér* modern feldolgozású előadását nézték meg a színházban, míg az utolsó nap Salzburgba rándultak ki a Nemzetközi Filmkamara megjelent tagjai. Ezenfelül természetesen fogadások és bankettek tarkították a müncheni munkaprogramot.

Uj jelszó Hollywoodban

Az az érdeklődés, amellyel a nagyközönség az utóbbi időkben a szórakozóhelyeket, közöttük a filmszínházakat is fokozott mértékben látogatja, nemcsak a háborús Európában tölti meg a mozikat, hanem Amerikában is. A háborús konjunktúra az Egyesült Államokban is olyan üzletmenetet biztosított a moziknak, amilyenre már sok év óta nem volt példa. A szaklapok becslése szerint körülbelül 20 százalékkal emelkedett a bevétel az elmúlt év jóvedelmével szemben. A magyarázat nagyon egyszerű: a munkanélküliek milliói találtak a különböző hadiparágakban munkát és a kereső emberek természetesen szabad idejükben szívesen szórakoznak.

A fellendülés érezhető a tőzsdén is. A különböző filmvállalati részvények a Wall Street-en 20, 30, sőt 40 százalékkal emelkedtek. A filmház azután természetesen érezteti hatását a gyártás vonalán is. A gyártó vállalatok olyan hatalmas munkatervet vezettek fel az 1941—42-es évadra, amilyenre már évek óta nem emlékeznek Hollywoodban. Filmnyersanyaghiányról Amerikában szó sincs és a munkatársak is szinte korlátlan számban állnak rendelkezésre. Így tehát a fokozott gyártásnak semmi akadályja sincs.

A háborús hangulat nemcsak a filmgyártás és filmkereskedelem vonalán érezteti kedvező hatását, hanem átáramította a felvételre kerülő forgatókönyveket is. A most induló gyártási évad új jelszava Hollywoodban: *Mozgalmas cselekmény, sok zene és vídamság!* Míg a korábbi években az egyes gyártók általában a legváltozatosabb tárgyú és jellegű forgatókönyveket igyekeztek feldolgozni, ezúttal a fentiekben meg-egyeznek a vélemények. Nem forgatnak drámai filmeket, mint ahogy nem készítenek olyan felvételeket sem, amelyek az emberi élet valamely problémáját kívánják feldolgozni. Érdeklésítő, mozgalmas filmek, valamint nagy zenefilmek és főleg vígjátékok kerülnek egymásután műterembe. A cél: olyan filmeket gyártani, amelyek két órára elfeledtetik a közönséggel a napi gondokat.

A háborús hangulat nyman fellendülő film- és moziszakmában mindjobban elnémulnak azok az ellentétek, amelyek az elmúlt években éppen a fergalem kiesése miatt a mozik és gyártók között fennállottak, és amelyek a múlt évadban kompromisszumos megoldásokhoz vezettek. A munkától hangos amerikai műtermekben és a szűfolt mozikban a gyártók kölcsönzők és mozikok gyarant megtalálják számításukat, és amerikai tempóval gyorsan igyekeznek kihasználni a helyzetet, ameddig a konjunktúra tart.

M O Z I

SZERKESZTI: VITÉZ MORVAY PÁL
A MMOE ÜGYVEZETŐ ALELNÖKE
MAGYAR MOZGÓKÉPÜZEMENGEDELYESEK
ORSZÁGOS EGYESÜLETE
HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

Időszerű kérdéseink és a kismozisok

Irta: CSONKA LAJOS DR.,
az Ipoly Filmszínház ügyvezetője

Nagy idöket élünk. Világhatalmak fojtogatják egymást. Annyi más mellett, magyar baka vére hull a hófödte ukrainai földre, jegyre kapunk élelmiszereket és nehezen jutunk helyhez a villamoson. Ilyen gonderhes idökben nemcsak népszerűtlen, de egyenesen bajkeverésnek tűnik, ha egyesek vagy kisebb-nagyobb csoportok érdekeik védelmében panaszkodnak és sérelmeket hangoztatnak. A hétköznapi élet azonban a világtörténelmi események zajlása közben sem állhat meg. Sőt: sokirányban mozgalmassabb, mint békében. A fokozottabb munka, a nagyobb erőkifejtés a szorongatott nemzeti és egyéni élet elemi parancsa. Így értjük meg, hogy a távoli harcizaj közben is kenyér lesz a búzasukéből, eke és vasgerenda a hulladékvasból, börtön a tizmazsás kávérejtegetésből, ügyvédi felszólítás és per az egyesületi tagdíjak nemfizetéséből, páratlan filmlexikon a hivatásszeretéből és felkészültségéből — és kismozis-gondok az *András* vagy a *Három csengő* améta-kötésből egyaránt.

Ezeknek a gondoknak és sérelmeknek kívánok most hangot adni a magam és sok száz kismozis kartársam nevében, akik ebben a kérdésben érdekeltek, s gondolatmenetemet tudatosan vagy tudat alatt bizonyára magukban hordják. Hangsúlyozom, hogy a kismozisok részérdekeit nem akarom és nem is tudom elválasztani sem az egyetemes nemzeti érdekektől, sem az egész szakma általános érdekeitől.

A válságos idökben egyetemes nemzeti érdekek követelik meg, hogy zokszó nélkül, hazafias áldozatkészséggel vállaljuk azokat a megnövekedett közterheket, amelyek a régi adóemkek felmentésével és újak létesítésével sújtának bennünket, s hogy vállaljuk azokat a sorozatos jótékony célú és emberbaráti megterheléseket is, amelyek napjainkban egymást érik. És végül: ne eszünk kétségbe ezért sem, hogy napjainkig sem sikerült elérni néhányszázalékos helyáremelést sem üzeminkben, mert hiszük, hogy türelmes várakozásunkkal az általános drágulási folyamatot csökkenthetjük.

Jól tudjuk azt is, hogy különösen napjainkban magasabbrendű kulturális, nemzetnevelési, gazdasági, szociális, kölcönzői, mozis oldalra egyaránt kiható általános szakmai érdekek fűződnek a magyar filmgyártás folyamatosságának biztosításához. Tudjuk és értjük tehát, hogy a magyar film- és moziszakma ügye sokirányú és fontos érdeket érint és mégis felszólalunk szakmai életünknek mostani jogi és gyakorlati elrendezései ellen.

Alig képzelhető, hasonlóságai mellett is szétesőbb érdekű, sokrétűbb foglalkozási ág, mint az u. n. kismozisok rétege. Az élesebb üzleti versenyben gyakran komoly érdekellentétbe is jutnak

egymással. Eppen ezért alig volt még rá példa a múltban, hogy szorosabb összefogást vagy egyöntetű fellépést mutattak volna valamilyen irányban. Most pedig azt látjuk, hogy a jelenleg fennálló filmértékesítési rendszer ellen egyrészt feljajdul panaszos leveleiben Ungvár, Szamosújvár, Komárom, Zilah, Debrecen, Rimaszombat, Diósgyőr, Nagysurány s még számos vidéki város egy-egy kismozisa, a fővárosi alacsonyabb mozikategóriák pedig egyre erősödő és általánosuló mozgalmat indítottak érdekeik védelmében. Mindennek a végre egyöntetű megmozdulásnak oka pedig nem véletlen vagy összejárszás, hanem egységes felismerése a veszélyeztetett egyéni és csoportérdekeknek. Lászuk hát ezeknek a veszélyeknek eredetét.

*

A magyar filmgyártási érdekeltségeknek azzal a döntő súlyú érveléssel, hogy az 1941—42. moziévad alatt készek és képesek 45 magyar filmet gyártani és piacra hozni, sikerült rávenni az illetékes minisztériumi fórumokat, hogy a filmgyártás állandóságának és biztonságának fokozottabb védelmére, a belügyminiszternél újabb rendelet kibocsátását szorgalmazzák. A folyó idény elejére meg is jelent a magyar filmek garancia mentes améta-játszását a rendőrhatalóság egész működési területére elrendelő 192.000/1941. B. M. sz. rendelet, amely egyben az évente lejátszandó magyar filmek arányszámát is 33%-re emelte.

Kétségtelen, hogy az eddig nem amétázó mozikategóriák amétával való megterhelését azért sürgették a gyártói és kölcsönzői tényezők, hogy egyre kisebb számú és értéktelenebb külföldi filmjük helyett, magyar filmjeik nagyobbhasznú forgalmazásával énjék el a nyereséges vállalati mérleget.

A korábban nemamétázó fővárosi és vidéki kisebb mozikategóriákat egyaránt meggyőzte arról, hogy az egyoldalú érvelések hatása alatt kibocsátott belügyminiszteri rendelet siralmasan ferde helyzetet teremtett a moziszakmában, mert a magyar filmek gyártásának támogatása jeyében az alacsonyabb ka-

tegoriájú mozitól, vagy az egy kategóriában is kisebb teljesítőképességűtől, kirívóan aránytalan áldozatot követel.

Természetes mindezek alapján, hogy — az alább részletezett indokokkal — csak az idézett rendelet visszavonását, illetve az amétát kiterjesztő rendelkezéseinek megváltoztatását kívánhatjuk.

1. Mindnyájunk örömeire évek óta megdőlt az az állítás, hogy magyar filmet túlnyomó hányadban csak veszteségesen lehet gyártani. Hiszen a végre megnagyobbodott ország, a külföldön elhelyezett magyar filmek számának növekedése, s emben az itthon játszott külföldi filmek versenyhatásának csökkentésével, a legszélesebb néprétegek általános szórakozási vágya, a gyártási költségek emelkedése ellenére is olyan biztonságot és gazdaságosságot (rentabilitást) nyújt a rátermett gyártóknak, ami a 33 százalékos magyar filmarányon túl, minden támogatást nélkülözhetővé tesz. (Nem egy magyar film volt, amely a bemutató és utánjátszó kategóriákban behozta a gyártási költségeket s egymagában 100—150.000 pengő hasznot hozott.) Ezt az üzleti tapasztalatot igazolja a korábbi zsidó gyártók egész sora mellett a filmgyártástól eddig húzódozó keresztény tőke fokozott bekapcsolódása és a gyártási vállalkozási kevelő élénkülése, — el egészen a műteremhiányig és másfél tucat magyar film bemutatásra-várásáig.

2. A filmgyártási tényezőknek szinte korlátlan lehetőség biztosítása, filmértékesítésünk bármilyen mekközöttisége nélkül, nem mozdítja elő a magyar film színvonalának megfelelő gyorsütemű emelkedését, ami aztán visszahat különösen a bemutató-színházaknál történő értékesítésre is. (A bemutató-színház magyar filmsikere a kis mozinál is siker, viszont a bemutatón bukott magyar filmet is gyakran megmentette a most agyonterhelt kis mozik serege.)

3. A bemutató- és utánjátszó-, valamint a versenyen kívüli nagy vidéki színházaknál évtizedek óta meghonosított amétakötést, a józan üzleti gyakorlat termelte ki és tartja fenn ma is. Ezeknek filmberleti szerződése tehát kölcsönös érdekvédelmet biztosító, kényszermentes megállapodás volt és maradt. Vagyis szerződésük valóságos consensus. Az új rendjettel amétázásra kötelezett alacsonyabb kategóriáknál viszont a filmkötés módja és lényege egyaránt terükre módosult és szerződésük nem szabad egyezkedés tárgya többé, hanem jörészi, egy általuk soha nem kívánt miniszteri rendelet előírásainak eredménye.

4. Noha a korábbi, teljesen szabadelvű szakmai közfelfogás is kialakította és fenntartotta azt a gyakorlatot, hogy az önként amétára játszó felső mozikategóriák jelentősen magasabb százaléku kölcsönűjat (35—50 százalék) fizessenek, mint a fix összegre játszó (15—25 százalék), most mégis az a

helyzet hogy az előbbieket kölcsönídján. nyada változatlan marad, sőt csökkent (45 százalék maximum), az utóbbiak magyar- és külföldi kölcsönídjia egyaránt 25—100 százalékos emelkedést mutat.

5. Amíg egyrészt a kismozisok viszonylag mindig magasabb rezszel működtető engedélyesét ilyen aránytalan kölcsönídjemelkedés sújtja, másrészt évi játszási idejének és kölcsönídjának 35—50 százalékát támasztja alá a magyar filmgyártást. A körülírt felsőbb mozikategóriák pedig nagyjában csak 10—25 százalék évi kölcsönídjukkal segítik a magyar filmet. (Elképzeltető olyan bemutatató-színház, amely 4—5 egyhetes magyar film lejátszásával bróttá a magyar film iránti nagy kötelezettségét.)

6. Ez a kínzó aránytalanság számos esetben arra a kétélű és ellenszenves védekezésre készteti a kismozist, hogy jobb szándéka ellenére és eaddig gyakorlatával ellentétben, lehetőleg a kötelezően előírt 33 százalékgig csökkentse a magyar filmek évi játszási arányát és kiesésüket olcsóbb külföldi filmekkel pótolja. (Vannak másodhatsz és egyéb kismozisok, amelyek az új rendelet óta külföldi repriiz-filmek többhetes játszására rendezkedtek be, s csak a rendelet betűjének arányában játszanak magyar filmeket, mások háromnapos magyar-film-játszást erőszakolnak a korábbi egyhetes helyett).

7. Főként az új rendelet következtében azonban — évi 70—100 filmszükséglet mellett — a 33 százalékos játszási kötelezettségének is sokkal nehezebben — esetleg egyáltalán nem — tud eleget tenni, mint az évi 15—30 filmet forgalmazó magasabb kategóriák. Ugyanis — ma már gyártóknál állítják — el sem készül a beígért számnál (45) magyar film, s az elkészültek sem jutnak el a kismozihoz a hasznát hajtó földény alatt. Tavasz végén és nyáron pedig csak ráfizetéssel lehet drága amétával magyar filmet játszani, mint ahogy nem jelent kielégítő hasznát a közvetlen üzleti versenytárs utáni játszás a földény alatt sem.

8. Utopia marad a külföldi filmek olcsóbb, segítőtársására irányuló törekvés is. Amíg ugyanis a filmkölcsönző a rendeletadta jogait kiméletlenül érvényesíti és minden eszközzel kikényszeríti a lehető legmagasabb hányadú (35—45 százalék) kölcsönídját a magyar film kötésénél, — addig a korábbi rendeletben ráírt hozzájárulási tilalmat egyszerűen nem tartja meg hanem magyar filmjéhez, rendszerint silány külföldi filmek kötését követeli, persze sokkal árgábbban (50—100 százalék), mint eddig. Ez az állapot pedig, főként színmagyar kisvárosokban, gyakran oda vezet, hogy a kismozis még a külföldi film kölcsönídját sem veheti be.

9. Az előbbiekből következik, hogy a még mindig amétamentes kölcsönídjis ugrásszerű melkedést mutat. Aránytalanul felszökött a legkisebb vidéki mozi fix-összegű magyar film kölcsönídjia és a bevételi lehetőségek ismeretében hatványozott igényekkel lépnek fel a csupán külföldi filmeket forgalmazó cégek is. Magyar kismozisok rovására, a magyar filmgyártás istápolását célzó rendelet alapján, így jutnak tekintélyes többletbevételhez nagy külföldi vállalatok érdekképviseletel.

10. Kitélesítette, eltorzította a rendelet az eddig fix-összegre játszó, egy kategóriájú mozik versenyét is, mert — bruttó bevételének minden eszközzel történő fokozása végett — a nagyobb

teljesítőképeségű mozi kiméletlenül kizárja az együttjátszásból azt a kisebb versenytársat, akit eddig megtűrt.

Nagyjában az itt felsorolt hatásokat eredményezte a tökéletesnek szánt, amétá-általánosító miniszteri rendelet. És ezekben a hatásokban — látszólagos ellentmondásokkal szemben is — megdöntetetlen logikai összefüggés van: a lét-érdekeiben fenyegetett kismozis elszánt védekezése a vállaira rakott aránytalan megterheléssel szemben.

Bénító szakmai életünkre ez az aránytalanság, mert olyan érzést vált ki az újabb amétázásra kötelezettségekben, — akit szerzett jogoktól fosztottak meg —, hogy a rendeletkibocsátó belügyminiszter jogszabályalkotó minőségében elvette tőlük azt, amit diszkrecionatív jogkörében adott, — vagy népiesebben szólva: amit jobb kezével adott, balkezelével visszavette.

Nincs helyünk a további polemizálásra. De ne is áltassuk magunkat. Az a filmkölcsönzési rendszer, amely csak annyit tudott elérni, hogy a — például — napi 2.500 pengőt is forgalmazó fővárosi *Palace Filmszínház* ugyanúgy 35 százalékos részesedéssel ításson magyar filmet, mint — mondjuk — a *Rádymozgó*, vagy *Mezőberényi* mozija, amelynek egy-két heti bevétele mozog ilyen összeg körül. — az a rendszer megbukott.

A világ leghatalmasabb filmipara, az Amerikai Egyesült Államok, termékeinek értékesítése terén, tudomásunk szerint, csak a bemutató-színházaknál ismeri a százalékos kötetet, — pedig odaát a szabad mozialapítási rendszer fejlődött ki, amely rendszer mellett a mozinak, tévészerinti növelésével, áthelyezésével sikeresebben lehetne védekezni a kötelező amétarendszer veszélyeivel szemben. Nálunk így nem védekezhetünk, mert engedélyhez kötött mozialapítási rendszerünk van. Nem maradhat tehát más hátra, mint felismerve hátrányait, visszavonni vagy módosítani a százalékos rendszert kiterjesztő rendeletet, amely mindig csak a viszonylag kisebb mozi sújtja. Ezt annál biztosabban reméljük, mert az esetleges visszaélésre hajló kismozis megrendszabályozására a paritásos ármegállapítóbizottság, s a kismozisok immár ismert bevételei, — egyaránt elegendő biztosítékot nyújtanak. S reméljük végül azért, mert — ceterum paribus — a magyar kisiparos és kiskereskedő országszerte jelentősen magasabb haszonkulccsal működhetik, mint nagy versenytarsa.

*

A MAGYAR FILM két héttel korábban számában *Erdélyi István* dr., a gyártási oldal egyik legkitünőbb képviselője kimerítően foglalkozott *Mezey Károly* dr. mezőúri kartársunknak a lap korábbi számaiban megjelent cikkével, amelyek ugyancsak a kiterjesztett amétájátszás kinövéseit tárgyalták.

Erdélyi István dr. értékes fejtegetéseivel — bizonyára legjobban meggyőződéssel — megcáfolta *Mezey Ka-*

roly dr. mindkét cikkének érveit és számszerű adatait egyaránt. Valószínű ez lenne meggyőződése fentebbi gondolatmenetével szemben is. Eppen ezért részleteiben nem térhetek ki cikkére.

Csak az alábbiakat jegyzem meg meg: 1. *Anyagi érdekelletünk vitájában* mindaddig idegenkedtem a számszerű adatoktól és érveléstől, míg a mozioldal is nem nyer betekintést a kölcsönzői üzleti könyvekbe, s amíg mindkét oldalra kiterjedő alapos és hatályos hatósági ellenőrzés útján nem alkothatunk képet az üzleti eredményekről.

2. *Ismétlem: az érdekeiben, felépítésében, személyi összetételében, fellépésében egyaránt egységesebb gyártói oldal ma hatósági segédlettel üti el a mindenirányban sokkal heterogénebb kismozis réteget a szabadkereskedelem legfőbb értékétől: üzleti képességeink korlátlan érvényesítésétől. Korlátlan üzleti képességeivel ugyanis — a boldog fix-kötések idején — 15—25 százalék kölcsönídjat fizetett magyar filmjéért ez a kismozis, ma 35—45 százalékos sajtól ki belőle az osztó iga-ság.*

3. *Mezey Károly* dr. amétát-tárgyunk cikkei nem állnak egyedül szakmánk történetében, mert — többek között — sorok írója közel két évvel ezelőtt írt kimerítő tanulmányt a kérdéstről, *MAGYAR FILM, 1940. évf. 2. sz.: „A magyar filmgyártás és a kötelező améta”,* amelynek legfeljebb a kifejezéseitől, de nem a gondolatmenetétől tudott csak szabadulni a mostani cikk.

4. *Két év óta sem tudunk mást, újabbat hangoztatni: nem a magyar filmgyártás támogatásának ténye, hanem annak aránytalanságai ellen szólalunk fel, s üzletvitelünkben teljes szabadságot nyújtó egyenlő feltételeket kérünk*

*

Végül, de nem utolsóként, néhány szót még vitéz *Morvay Pál* „Tulzások” című cikkére. (*MAGYAR FILM, 1941. évf. 46. sz.*)

Miután ismerem és nagyrabecsülöm a cikk kiváló íróját, csak sajnálhatom, hogy szakmánknak egy komoly értéke, sietségben, vagy idegességében ezt a cikket mekirhatta.

A képzett szakemberek utánpótlását aggodva, a szakmai tandíjat nemfizető, 3—4 hónapos szakmai múlttal rendelkező, vezetőpozíciókra törő, áskálódó, meczgalmakat szervező, önállósítási Alapból pénzelt fiatal — és tökéletes régi szakmabeliekéről beszél a cikk. A cikkben apostrofáltak nevében és a becsületes szakmai közszellem jegyében egyelőre röviden az alábbiakat válaszolhatom.

Vannak fiatalok, de nem csupán kezdő és tapasztalatlan fiatalok. Van korlátozott önállósítási hitel, de a zecsületes fiatalnak ez nagyobb felelősség, mint magánszemélyek korlátlan uzsorahitele. Van mozgalom, de nem vezetőpozíciókért, hanem egyedül a kismozisok jogos érdekeinek támogatására az amétákedésben. Ellenben nincsenek és nem lehetnek szembeállítva fiatal és régi mozisok, — hanem csak önként amétázó és kényszerből amétázó mozisok. A kényszerből amétázó mozisok pedig már alig mernek arra gondolni, hogy több kereső foglalkozásuk is legyen, legfeljebb mozi foglalkozásukból szeretnék keresni. Ezért és csakis ezért mozgolódnak.

Méltóztassák mindezeket elhinni és valósággnak tekinteni az illusztris cikkírónak, különben, sok önuralmat nélkülöző „Tulzások” című cikkében (különösen így, tisztújító közgyűlés előtt) kissé túllőne a célon.

MOZIGÉPÉSZ-ÜGYEKBE

a t. mozitulajdonosok rendelkezésére

áll a

Tural Szépmíves B. E. Vetítőtörzse

IV., Szarka-u. 2. Tel.: 186—050.

A 45 százalékos améta és egy 160 személyes kismozsi

Irta:

MEZEY KÁROLY dr.

a mezőtúri MÉSZÁROS MOZGO
üzletvezetője

... Minden mozisnak szívvel-lélekkel össze kellene tartani és a *Mozisok Egyesülete* útján kérni kellene a belügyminisztertől ennek a lehetetlen állapothoz megszüntetését. A magamfajta, szegény kisvárosi mozisok teljes tönkremenését jelenti a 40—45 százalékos rendszer. Ez a csapás, úgy érzem, az egész ország területén engem sújt legjobban. Mozim a téglagyári munkásnegyedben fekszik egy alföldi város külvárosában. Ha télen a téglának való sár befagy, a munkásoknak kenyerük is alig van, nemhogy mozira lenne pénzük.

„Libegek, mint szalmaszál a vizen. Nyáron kereshetnék, de a mozim csak 160 személyes. A filmeket úgy kapom, hogy előbb azokat a belvárosi mozik játsszák le és reprizelik le. A pénztárban én magam ülök, a többi személyzet is családom tagjaiból áll, mindnyájunk munkájáért a múlt évben 1720 pengőt kerestem!...”

„Ha most 40—50 százalékot elvisz a filmes, a legnagyobb kétségbeesésben vagyok, hogy miből fogom eltartani hatgató családomat: gyermekeimet, öreg szüleimet és jómagamat?”

„Annak a filmesnek, aki ezt kitalálta, kellene ideállnia és egy évig ezen élnie és cipelténi kellene vele a 30—35 kilós filmládákat!...”

A szakma nyilvánossága elé tárom ezeket a megrázó sorokat egy mozimenteskedélyes hozzámtézett levélből. Miután előző cikkeimben kellő módon rámutattam a filmesek egyöntetű 40—45

százalékos filmkölcsondíj-követeléseinek méltánytalan, alaptalan és lehetetlen kiváltására, tényleg nem áll más út már előttünk, mint a belügyminiszter előtt feltárni a helyzetet, hogy a magyar filmgyártást előmozdítani kívánó rendelkezések erőszakos félremagyarázásával, miképpen teszik tönkre a filmesek a megengedett 45 százalékos legmagasabb amétakulesnak minden kismozissal szemben való kíméletlen alkalmazásával a kisvárosi mozikat. Ezzel a ténnyel mérhetetlen sok kárt okoznak a magyar filmgyártásnak, még akkor is, ha ez a kijelentés paradoxnak tűnik is fel!

Miután a filmesek olyan egyértelműen ragaszkodnak a 40—45 százalékos amétarészeseledéshez, az emberben az az érzés támad, hogy e feltűnő egyöntetűség mögött nem áll-e egy titkos kartellszerű megállapodás, amely beleütközik a fennálló törvényes intézkedésekbe? Feltétlenül kívánatosnak látszik előttem, hogy terjedjen ki ilyen irányban is a filmszakma legfőbb felügyeleti hatóságának vizsgálata, hogy a kérdésben végre megnyugtató megállapodás történjék.

Az érdekelt kisvárosi mozisok nevében egyébként a MMOE-hez fordultam és megkértem az elnökséget, hogy dr. Bencs Zoltán orsz. gyűl. képviselő, MMOE-elnök vezetésével küldöttség menjen a belügyminiszterhez és előszóval tárjuk elébe a kismozisok panaszát.

Ezúton kérem fel az összes kismozis kollégáimat, hogy szíveskedjenek a mostani szezonkötési tárgyalásaik folyamán, a filmesek egyértelmű követeléseit által előidézett összes sérelmeiket velem sürgősen közölni, hogy panaszuk pontosan körülírt formában kerülhessenek a belügyminiszter elé. Ugyszintén azoknak jelentkezését is kérem, akik a magyar film beszerzésének lehetetlensége miatt tervbevettek játszási napjaik számának csökkentését is.

Fontos lenne annak megállapítása is, hogy a visszatért országrészek mozijai kölcsönjokban mennyit áldoztak a múlt évad folyamán a magyar filmgyártás felvirágoztatására. Ugyanis a filmek a 100—120 százalékos drágításukat egy-egy magyar film előállítási költségeinek 80—100 ezer pengőről 140—160 ezer pengőre való emelkedésével próbálják majd minden valószínűség szerint indokolni. Érdemes lenne, ha kiderülne, hogy a visszatért országrészek mozijaitól egy-egy magyar filmért befolyó kölcsöndíj összege jóval magasabb, mint az az összeg, amennyivel most többet költenek el egy új magyar film elkészítésére! Tehát semmivel se lenne indokolható a kis mozikon végrehajtani megkísérelt 100—120 százalékos árdragítás! A vonatkozó érdekes adatok sürgős beszerzése a MMOE kötelessége és az adatoknak a visszatért részek mozisaitól leendő beszerzésére a MMOE-t sürgősen felkértem.

Egyébként minden nap várom azt az órát, amelyen a filmek belátják a 40—45 százalékos amétarészeseledési követelésük jogtalanságát és méltánytalanságát s a kis moziktól jogosan elkerendő 20—22—24 százalékos amétarészeseledést fogják újból igényelni.

Meghívó

A Magyar Mozgóképzemengedélyesek Országos Egyesülete f. évi december 16-án, kedden d. e. 11 órakor tartja a New York-kávéház márványtermében

XX. évi rendes közgyűlését,

amelyre tagjait ezúton meghívja.

Tárgysorozat:

1. Évi jelentés.
 2. Pénztári jelentés és a zárszámadás tudomásulvétele. Számvizsgálók jelentése, a felmentvény megadása.
 3. Költségvetés megállapítása.
 4. Egyesületi tisztségek (elnökség, tisztikar és választmány) betöltése.
- Az Egyesület zárszámadási és könyvvizsgáló tagok részére f. hó 10-től kezdve betekintésre rendelkezésre állanak.

Az Elnökség.

Kivonat az alapszabályokból:

A rendes és rendkívüli közgyűlés határozatképes, ha azon a szavazati joggal bíró tagoknak legalább egyharmada személyesen, vagy alapszabályszerű meghatalmazás útján jelen van. Ha a közgyűlés nem volna határozatképes, 30 napon belül, de 8 napon túl, új közgyűlés hívandó egybe, amely a megjelentek számára való tekintet nélkül ugyanazon tárgysorozatra nézve határozatképes.

A közgyűlésen a tagok jogaikat személyesen, vagy írásbeli meghatalmazás alapján meghatalmazottjuk útján gyakorolhatják. Meghatalmazás útján nem gyakorolható 5-nél több szavazat.

Indítványok legalább 3 nappal a közgyűlés előtt írásban nyújtandók be az Egyesület elnökségéhez.

Azon tag, akinek 3 hónapnál több tagdíjhátraléka van, tagsági jogait nem gyakorolhatja, a közgyűlésen részvételét, indítványozási, avagy szavazati joggal nem bír.

MEITNER MÓR

Magyarország legrégebbi
MOZGÓGÉPKERESKEDELMII
vállalata.
Alapítva: 1907.

Saját gyártmányú erősítők,
hangszórók, komplett hangos
leadóberendezések, legújabb
típusú general javított

vetítógépek és gép-
alkatrészek raktáron.
Modern felszerelésű
javítóműhely.

Speciális, nagyteljesítményű
tükörlámpák 250 és 300 mm.
tükörrel. — Elvállalom vetítő-
gépek gyors és szakszerű
javítását, filmlaboratóriumi
felszerelések tervezését és
készítését.

őzv. Meitner Mórné

BUDAPEST

József-körút 21. sz.

Tel.: 133—877

MINDEN
MOZIS
SZIVÉT

és pénztári jelentését
MEGGYÓGYITJA

a

LELKIKLINIKA

Írta és rendezte:

Cserépy László

Zene:

Fényes Szabolcs

Főszereplők:

Jávor Pál

Turay Ida

Hidvéghy Valéria

Somlay, v. Benkő

Bánky Róbert, Halasy

Mariska, Vaszary Piri

IRIS-FILM

IRIS-FILM

Forgalomba hozza:

MAGYAR FILMIRODA R.T.

KÖLCSÖNOSZTÁLYA VII., ERZSÉBET-KÖRUT 45. Tel: 222-098

ÚJ FILMEK

A cigány

Írta: Szigligeti Ede

Filmre írta: Deésy Alfréd

Zene: Balázs Gyula dr. és Gyulay Gaál Ferenc

Rendezte: Deésy Alfréd

Segédrendező: Zeéry Géza

Főszereplők: Rózsahegyi Kálmán, Pataky Jenő, Zimonyi Márta, Gábor Miklós, Adorján Éva, Bilicsi Tivadar, Dajbukát Ilona, Forgács Antal dr., Gabányi László Weszely Pál

Beszél: magyarul

Gyár: MFI

Gyártotta: Erdélyi Filmgyártó

Gyártási vezető: Katona Jenő dr.

Kép: Hegyi Barnabás

Hang: Kereszti Ervin

Összeállította: Katonka László

Díszlet: Bercsényi Tibor

Naplóvezető: dr. Fette Viktorné

Hangrendszerek: Pulvári

Laboratórium: MFI

Hossza: 2270 méter

Cenzura: aluli

Kölcsönző: Kárpát

Bemutatta: City, Omnia, november 25.

Körülbelül 100 évvel ezelőtt egy kis magyar falu szélén elégedt kis viskójában az öreg Zsiga cigány. Egy mulatságon, ahol az öreg Zsiga és fia is muzsikálnak, az öreg cigány leányát, a szép Rózsit is táncba kéri az egyik parasztleány, Kurta Gyuri. Nagy esemény ez, mert a cigánylánnyal eddig nem akart táncolni a falu fiataisága. Gyuri és Rózi egymásba szeretnek és boldogságukat csak az akadályozza, hogy a legény gazdag nagybátyja hallani sem akar a házasságukról. Az öreg Zsiga másik gyermeke, Peti is szerelmes. Holdas éjszakákon Márton gazda szép leánya, Évi ablaka alatt hegedülget, amíg a leány házastárs anyja észre nem veszi és ridegen el nem tiltja a leányt az ablaktól. Másnap sorozás van a faluban és az akkori idők szokása szerint sorshúzás útján jelölik ki az újoncokat. Peti „nem”-et húz, de Gyurit besorozzák, tizenkét esztendőre. A szerelmében csalódott Peti, hogy húga boldogságát megmentsse, Gyuri helyett elmegy katonának. Peti távollétét felhasználva, Évi anyja és Gyuri nagybátyja, a gazdag Kurta uram összebeszélnek, hogy Gyurit elválasztják Rózsitól és azután összeboronálják Évivel. A részeges bakter és Ferke hajdú, akinek Kurta uram 50 forintot ígért, intézik el a dolgot. A bakter pletykát indít a faluban arról, hogy Rózihoz titokban a hajdú jár, olyankor, amikor az apja nincs otthon. Mikor a pletyka Gyuri fülébe jut, a bakter vállalkozik rá, hogy megmutatja neki, amint a hajdú bemászik Róziék padlásán. Úgyesen megrendezik a dolgot és Gyuri rettenetes felindulással látja Már-

tonék ablakából, amint a hajdú tényleg bemászik a padlásra Rózihoz. Rettenetes dühvel rohan be Zsiga kunyhójába. A szerencsétlen, ártatlan Rózi szőhöz sem tud jutni. Gyuri a saját szemével látótak hatására elhagyja őt. Múlnak a hónapok és a nyárra ősz, majd a télre új tavasz jó. Évi és Gyuri fásultan beletörődnek abba, hogy össze kell házasodniok. Évit csak azután tudták erre rávenni, miután Petinek hamis levéllel halálhírelt költöttek. Kurta uram közli, hogy Gyuri pünkösdkor megházasodik. A szerencsétlen Rózi a hír hallatára megőrül. Váratlanul visszaérkezik Peti, akit az uraság kiváltott a katonasorból, mert művészi hedegijátékáért megkedvelte. Peti megrendülten látja, mi lett szegény Róziéból és a malomba rohan, hogy Gyurit felelőségre vonja. Zsiga kérésére odasiet azonban az uraság és megakadályozza Peti és Gyuri összecsapását. Kiderül az egész cselszövés. Várszeghy, az uraság, szerencsés ötlettel megrendeztetli Rózi lakodalmát Gyurival. Az örömteljes felindulás visszaadja Rózi egészségét és a fiatalok boldogan ölelik meg egymást. Ezután a cselszövésben ludas, megszeppent Márton házaspár sem meri megtagadni Petitől Évi kezét.

Szigligeti Ede leghíresebb népszínművét sok szívvel ültették át filmre. Ezért dicsősorban a film rendezőjét és forgatókönyvíróját, Deésy Alfrédet illeti a dícséret. Számátalan filmszerű elgondolást valósított meg, így a film nem esik abba a hibába, amely a legtöbb szindarabból készült film hibája szokott lenni: nem válik fenyekezett színpaddá. A cselekmény nagyrésze szabadban játszódik (itt van Hegyi Barnának néhány nagyon szép felvétele), ez is hozzájárul ahhoz a tavaszi hangulathoz, amelyet a film felidéz. A kitudó Rózsahegyi Kálmán mellett a főszerepeket mind fiatalok játsszák, akik bizonyították, hogy tehetségük van és ha a szükséges rutint megszerzik, az első vonalba kerülnek. A sok sikert látott szindarab filmen sem fogja hatását téveszteni.

K. M.

Földöntúli muzsika

(Friedemann Bach)

Rendezte: Traugott Müller

Főszereplők: Gustaf Gründgens, Leny Marenbach, Camilla Horn, Johannes Riemann, Lotte Koch

Gyártotta: Terra

Beszél: németül

Magyar szöveg: K. Halász Gyula

Hossza: 2851 méter

Cenzura: aluli

Kölcsönző: UFA

Bemutatta: Uránia, november 27.

A lipcei Tamás-templom híres karmesterének, a német zene halhatatlan mesterének, Bach János Sebestyennek fia Bach Friedemann, mint már annyiszor, ezúttal is összekülönbözött feleségével és otthagya a hallei templom orgonista állását. Az ősz mester aggódva

figyeli fiának nyugtalan vérért, állhatatlanságát, de Friedemann kedvenc gyermeke. Drezdából a szász választófejedelem meghívja Bach János Sebestyént egy az udvarában tartandó hangverseny-sorozatára. A mester lemond erről a dicsőségről és fiát, Friedemannt küldi maga helyett. A szász államminiszternek, gróf Erühlnek palotájában mutatják be Friedemannt a választófejedelemnek és a fiatal Bach még ezen az estén átúto nagy sikert arat. Az egész udvar valósággal rajong érte, de különösen Kollovrat Antónia, előkelő fiatal szász grófnő, aki — mint annyian — zeneszerést és zongorát tanul Friedemanntól. Friedemann hódolóinak táborába szegődik a drezdai operaház primaballerinája, Marietta Fiorini, akinek léha és könnyelmű társaságától Friedemann nem tud szabadulni. A táncosnő ráveszi Friedemannt, hogy írjon számára balettzenét és Friedemann csak Antónia grófnő, majd Drezdán átutazó fivére megdöbbenéséből tudja meg, hogy ezzel a zenei kalandjával mennyire eltért az igazi útról. A könnyű kalandok után most mély és igazi szerelmet érez Antónia grófnő iránt és elmegy Braunschweigba, hogy az ottani egyház főorganistája legyen. Braunschweigba utazik Antónia grófnő is és tanuja lesz Bach Friedemann próbajátékának. A maradi szellemű egyházatnás nem tud megbárátkozni Friedemann új, modern törekvésű zenéjével, a fiúban is az apát keresik és ez az, ami elviselhetetlenné teszi Friedemann számára az életet. Haraggal válik el Antóniától. Évek telnek el, Antónia régen gróf Brühl államminiszter felesége és Friedemann egyre lejjebb züllik a lejtőn. Harmadrangú vándorszínészet tagjaként muzsikál. Mikor megtudja, hogy Antónia férjhez ment Brühlhez, elhatározza, hogy az éppen Drezdába tartó vándorszínészel fellép Drezdában és mint volt szász udvari zeneszerzőt hirdeti magát a szász fővárosban. Brühl gróf elejét akarja venni a botránynak, de Antónia úgy érzi, hogy Friedemannt csak ő tudja megmenteni. Elmegy a vándorszínház külvárosi korcsmaszállására, de Friedemann elkéseregetten sértő és durva hozzá. Gróf Brühl, aki tudja, hogy Antóniában most már végkép elhalványult Friedemann képe, örökre kiutasítja a muzsikust a szász területéről. Berlinben él az egykori híres zeneszerző, furcsa és kifűnc alakja a városnak, utcán muzsikál és garasokért vesztegeti műveit egy kiadónak. Eppen egy újabb művét akarja eladni a kiadónak, mikor egy előkelő vevő valami egészen különös és ritka művet keres. Friedemann nyomorúságos helyzetében meg akar válni utolsó kincsétől, édesapja egy kéziratától, de mikor a vevő lelkisimlően nyilatkozik Bach János Sebestyénről, Friedemann megtámadja és a védekező lovag kardjába fut. Halálos sebet kap Bach Friedemann akkor, amikor Bach János Sebestyén halhatatlan művészetének védelmére kelt. Emánuel fivérének lakásán ér véget szenvedésekben gazdag hanyatott élete.

Bach Sebestyén János fiának, Bach Friedemannnak tragikus élettörténete filmen a legklasszikusabb feladatok elé állította a Terra filmgyárat és mindenképpen résztvevett a filmben. A különleges újdonság ünnepi fejezetét nyitott a német filmkultúra történetében. Eltekintve halhatatlan zenei értékeitől, amelyek főleg a zenekedvelők és zeneértők számára jelentenek nem mindennapi élményt, maga a történet emberi drámája is vonzó, sőt: lenyűgöző. Gustav Gründgens, Bach Friedemann alakítója, klasszikusan tökéletes legkisebb megnyilatkozásában is!

Jön! Jön!

UFA

AZ OROSZ HÁBORÚ

A bolsevizmus elleni harc legnagyobb riportfilmje

LAPSZEMLE

A MAI NAP:

1941. XI. 24. Internálási eljárás hét volt mozi és filmró ellen.
1941. XI. 29. Vincze Márton tragikus halála miatt a Hunnia filmgyárat kártérítés fizetésére kötelezte a bíróság.

CORVINA:

1941. XI. 25. Enrica Ruzicska: *Nuovi Film Ungheresi*.

ESTI UJSÁG:

1941. XI. 24. Internálótáborba vittek hét zsidó filmet.
1941. XI. 27. Kultsár István kormánybiztos erélyes intézkedésekkel tisztítja meg a pesti Hollywoodot.

FILM, SZINHÁZ IRODALOM:

1941. XI. 24. Gách Marianne: „Télen férjhezmegyek!” — mondja Dayka Margit, aki filmvállalatot adminisztrál, művészi tanácsokat ad és új filmjében női clownt játszik (3 képpel).

FÜGGETLEN MAGYARORSZÁG:

1941. XI. 24. Internálási eljárás hét filmes ellen.

FÜGGETLENSÉG:

1941. XI. 25. Internálótáborba vittek hét zsidó filmet.
1941. XI. 27. Teljes erővel megindul a filmszakma megtisztítása.
1941. XI. 28. Megszabadítják a magyar filmet a zsidó pénztől, zsidó szellemű és keresztény strómanoktól. (Megdöbentető törvénykiadásokat leplezett le az értelmiségi kormánybiztoság.)

HÉTFŐ REGGEL:

1941. XI. 24. Internáltak hét filmet az értelmiségi kormánybiztos intézkedésére.

HID:

1941. XI. 25. Zilahy Lajos: *Sajnálom, nem írom alá*.

KELET NÉPE:

1941. XI. 15. Cserépy Arzén: *Földindulás*.

KIS UJSÁG:

1941. XI. 25. Kihallgatták a rendőrségen az internált zsidó filmesek strómanjait. (A zsidótörvény kijátszása címen folyik ellenük az eljárás).
1941. XI. 26. A legutóbbi négy hetes vizsgálat alapján egy héten belül újabb internálásra kerül sor a filmszakmában. (Az értelmiségi kormánybiztos ma este tájékoztatást adott a filmszakmában történő szigorú intézkedésekről).

MAGYAR NEMZET:

1941. XI. 25. Internált filmek. — Internáltak hét filmet. — Filmező Európa és Amerika.
1941. XI. 26. Bíróság elé a bűnös filmekkel.
1941. XI. 28. Nomád levele a hét negyerekről.
1941. XI. 29. Néhány szó a mozik ruhattári rohtamközönségéről!

MAGYARORSZÁG:

1941. XI. 25. Féja Géza: *Alarcosbá!*

MAGYARSÁG:

1941. XI. 25. Zsidó filmek tündökölése és bukása... (Heten már az internálótáborban vannak).
1941. XI. 27. Kultsár István kormánybiztos a magyar filmszakmáról.

MAGYAR SZÓ:

1941. XI. 27. Kiközösített „filmek”.
1941. XI. 28. A „társtettesek” se működjenek tovább.

NEMZETI UJSÁG:

1941. XI. 25. Internáltak 7 zsidó filmet. (Eljárás indul a strómanok ellen.)
1941. XI. 27. Biztosítani fogják a filmszakma keresztény szellemét. (Kultsár István kormánybiztos a zsidó filmek ügyéről).
1941. XI. 29. A Hunnia Filmgyárat kártérítésre kötelezték Vincze Márton halálos balesete miatt.

NEMZETŐR:

1941. XI. 24. Internálótáborba került a hajdani zsidó „filmszászár” és hat társa.

NÉPSZAVA:

1941. XI. 25. Kik a strómanok?

8 ÓRAI UJSÁG:

1941. XI. 24. Internáltak hét ismert filmet.

PEST:

1941. XI. 24. A hét internált zsidó filmes strómanjai elleni eljárás megindult.
1941. XI. 27. Kultsár István bejelentette, hogy tovább folytatja a tisztogatást a filmszakmában. (A filmügynök propagandája. Zsidók a háttérben. A forgatókönyv regénye).

PESTER LLOYD:

1941. XI. 27. *Regierungskommissar Kultsár über neue durchgreifende Massnahmen in der Filmbranche (Allerstrengtes Vorgehen gegen das Strohmanssystem)*.

PESTI HIRLAP:

1941. XI. 27. Kultsár István tájékoztatója.
1941. XI. 26. Csikvándi Ernő: *Mozi-rendezők vigyázzatok!*
1941. XI. 30. Föllinus János: *Ez lesz aztán film!*

PESTI UJSÁG:

1941. XI. 24. Internáltak hét filmes zsidót. (A zsidótörvény óta többet ke-restek, mnit azelőtt).
1941. XI. 27. Megtisztítják a filmipart a zsidóktól és a strómanoktól. (Kultsár István értelmiségi kormánybiztos tájékoztatta a sajtó képviselőit a filmiparban megkezdett tisztogató munkáról).

REGGELI MAGYARORSZÁG:

1941. XI. 27. Kultsár István tájékoztatta a sajtót a zsidótörvényt kijátszó filmek ügyéről.

SZABADSÁG:

1941. XI. 28. A filmek világában.

ÚJ MAGYARSÁG:

1941. XI. 25. A kis halak megakadtak már a hálóban. — Kultsár István kormánybiztos erélyes közbelépésére megtisztítják a filmszakmát a zsidóktól és a zsidórejtegetésektől.
1941. XI. 27. Kultsár István értelmiségi kormánybiztos erélyes intézkedésé-

re eltűnnek a filmszakmából a zsidók és a strómanok.

UJSÁG:

1941. XI. Fényes Alice filmszerepre készül — Vincze Márton tragikus halála a bíróság előtt.

A Magyar Színpadi Szerzők a filmszeneszerzőkért

Rendkívül érdekes panaszt terjesztettek elő a Magyar Színpadi Szerzők az elmúlt héten tartott igazgatósági ülésén a budapesti filmek népszerű komponistái. Az ülésen Harsányi Zsolt elnökölt. A zeneszerzők séreimeit Buday Dénes, Fényes Szabolcs és Losonczy Dezső ismertették a megjelent szerzők előtt.

Kiderült, hogy a magyar zeneszerzők, akik sok tekintetben részesei a filmszerekeknek, rendkívül furcsa és mostoha elbánásban részesülnek a filmvállalkozók részéről. A komponista nem kap a munkájáért fix összeget, vagy pláne külön részesedést is a film hasznából, tehát tantiémet, mint a színpadi szerzők, hanem köteles bizonyos előre meghatározott összegért a film teljes zenéjét szállítani. Ez azt jelenti, hogy a kikötött átalányból ő tartozik fizetni a zenekarokat, a kótamásolási díjakat és az összes technikai költségeket. Miután a kalkuláció nem mindig sikerül pontosan, sokszor előfordul az is, hogy a zeneszerző végül is a komponálás munkájáért egy fillért sem kap, de néha rá is fizet. Fényes Szabolcs előadta, hogy egy nagyszerű magyar film zenei összeállításáért 5000 pengőt kapott, viszont munkatársainak, a zenészeknek, továbbá egyéb kiadásokra összesen 5360 pengőt fizetett ki, úgy, hogy a saját zsebéből ráfizetett a megtiszteltetésére.

Előadták a komponisták azt is, hogy a közelmúltban az egyik zeneszerző 7000 pengőért el akarta vállalni az egyik nagy zenészfilm muzsikájának ellátását. Baráta és a szakértők lebeszélték erről az üzletről. Miután nem is akadt nyívs zeneszerző, aki ennyire vállalta volna a munkát, a vállalat végül is saját zsebében készítette el a zenei részeket. 11.500 pengőbe került a munka, tehát 4500 pengőt fizetett volna rá a zeneszerző.

Panaszolták a komponisták azt is, hogy egyes zeneszerzők nem törődnek azzal, hogy ráfizetnek, hanem áron alul is vállalják a munkát.

Harsányi Zsolt és mások felszólalása után az igazgatóság úgy határozott, hogy Huszka Jenőnek, a zeneszerzők elnökének bevonásával bizottságot alakít, ez fog tárgyalni a filmvállalkozókkal és igyekezni fog a zeneszerzők érdekeit megvédelmezni.

ELADÓK:

átalakítás miatt, jelenleg üzemben lévő alábbi hangos berendezési tárgyak:
2 dbb Terta oszlop vetítőasztal motorokkal, fotócellákkal, meghajtó szerkezettel;
2 dbb Terta előerősítő csövekkel;
1 „ Terta főerősítő csövekkel,
1 „ Körting hangszóró gerjesztővel;
1 „ ellenőrző hangszóró és tartalék csövek.
Megtekinthetők és felvilágosítást ad
SABARIA mozgóképszínház,
Szombathely

HIREK

MAGYARÁZAT

A PREMIERMOZIKRÓL KÖZÖLT KIMUTATÁSUNKHOZ

November 10-én megjelent 45. számunkban táblázatot közöltünk a budapesti bemutatató-filmszínházakban 1941 szeptember 1-től október 31-ig színrekerült filmekről, különös tekintettel a magyar filmekre. Említett lapszámunk vezércikkében kommentáltuk a táblázatot és premierszínházanként kimutattuk a folyó évad első negyedében az egyes mozikban játszott filmek számát, külön a magyar filmek számát és az utóbbi alapján a magyar filmek százalékos arányát. Mivel időközben agályok merültek fel a magyar filmek százalékos arányának feltüntetése körül, ez alkalommal csak ismételni tudjuk azt, amit a táblázat közlésével kapcsolatos vezetőcikkünkben tájékoztatás céljából már hangsúlyoztunk. Az első negyedév kezdete és vége ugyanis nem esik egybe pontosan a színházak rendszerinti csütörtöki premierjével, tehát, mind a negyedév elején, mind a végén, csonka hét keletkezett. Méltánytalanság azonban ennek következtében egyik premierfilmszínházunkat sem érte, mert a csonka heteket a következő negyedév százalékos kiszámításakor természetesen figyelembe vesszük. Említett vezető cikkünkben már elmondtuk ezt, amikor szó szerint a következőket írtuk: „Az első negyedév összeállításánál nem vettük figyelembe október utolsó két napját, mert az akkor másorra tűzött új filmeket majd a következő negyedévnél fogjuk beszámítani. Tesszük ezt annál is inkább, mert október utolsó hetében tartotta díszbemutatóját a 12-ik bemutatató-mozi, a Corvin Filmszínház, amelynek eredményét szintén csak a félév végén állítjuk kimutatásunkba.”

SZELECZKY ZUTA ISMÉT

OLASZORSZÁGBA MEGY FILMEZNI

Pár nap óta ismét Budapesten tartózkodik Szelezky Zita, aki nemrég fejezte be Rómában első olasz filmjének felvételeit. *Szelezky Zitát* ismét hívják Olaszországba, sőt: éves szerződést is ajánlanak neki négy film főszerepének eljátszása céljából.

NORMÁL ÉS KESKENY ÜZEMVEZETŐI ÉS GÉPKEZELŐI TANFOLYAM NYILIK

A Budapesti M. Kir. Állami Mechanikai és Elektromosipari Szakiskolán (Budapest, VIII. Tavaszmező u. 15.) újabb 14 hetes normálfilm és 3 hetes keskenyfilm mozgófényképzési üzemvezetői és gépkezelői tanfolyam nyílik meg és pedig a normál film számára 1942. január 7-én, a keskenyfilm számára 1942. január 12-én. Az előadásokat a normálfilm üzemvezetői szakon minden hétfőn, kedden és szerdán egész napon át, a normálfilm gépkezelői szakon pedig hétköznapokon d. u. 3-6-ig tartják. Felvételt a tanfolyam elnökéhez intézett és a tanfolyam igazgatójánál benyújtott 2 pengős okmánybélyeggel ellátott folyamodványban lehet kérni. A folyamodványt a tájékoztatóban felsorolt mellékletekkel felszerelve a normálfilm szakon legkésőbb 1941. december 19-ig, a keskenyfilm szakon pedig 1942. január 2-ig kell benyújtani. Felvételi és tandíj címén a normálfilm tanfolyamon összesen 100 pengő, a keskenyfilm tanfolyamon pedig összesen 35 pengő fizetendő.

MÁGNÁS FILM KFT

Magnás Film Kft. címen új vállalat alakult filmkölcsonzésre és játékfilmgyártásra. Az új cég a Hungaria Film Kft. magyar és külföldi anyagát is átveszi és tovább forgalmazza. A Magnás Film Kft. két magyar film gyártását tervezi és több új külföldi filmet is meg fog jelentetni. Az új vállalat ügyvezetője Ania Suli, az ismert és kedvelt művész, aki már eljátszotta nemrégiben egy magyar film főszerepét. A törzstagok között szerepel meg Létay Ferenc dr. is. A Magnás Film Kft. kölcsönosztályát Gubóczky Gyula vezeti, aki eddig a Hungaria Film kölcsönosztályát vezette.

MOZI-ELŐADÁS

A VÖRÖSKERESZT JAVÁRA

A péceli Kultúr Mozgó engedélyese, Tihanyi Gyula, aki tizenötévi szorgalmas szakmai munka után csak nemrégiben kapta meg az engedélyt, a napokban jól sikerült filmestét rendezett a Vörös Kerest Javára. A kis péceli mozi példaadását minden magyar mozi figyelmébe ajánljuk.

DÁLOKY JÁNOS KÉT KÖNYVET IR A FILMRŐL

A fiatal magyar filmesztéták egyik legkiválóbbja, Dálok János, a *Délibáb* szerkesztője, rövidesen két könyvvel fogja gyarapítani a magyar filmirodalmat. Dálok János első könyve *A magyar film címe* — mint a mű címe már elárulja — a magyar film fejlődésével foglalkozik, de párhuzamba állítja azt a világ filmtermelésével. A *Közművelődési Tanács* könyvsorozatában január havában megjelenő filmkönyv kiterjeszkedik továbbá a magyar filmesztétikára, filmirodalomra, filmttechnikára és statisztikára is és felsorolja a némafilm korának csúcsteljesítményeit. Dálok János közeljövőben megjelenő másik filmmunkája — amely a *Forrás* nyomdai műintézet kiadásában jelenik meg rendkívüli példányszámban, népszerű kiadványként — *Hogyan készül a magyar film?* címen sok képpel ismerteti a film útját a műteremtől, a laboratóriumon át, a premiermozig.

AZ „OKTATÓFILM KÖZLEMÉNYEK” ÚJ SZÁMA

Az Oktatófilm Közlemények novemberi új számának tartalmából kiemeljük a következő cikkeket: Renner János dr.: *Mit tanítsunk a középiskolában Eötvös torziós ingájáról?*; Molnár Béla: *A kakuk-problémákról*; Jánossy Imre: *Vasgyártás*; Stalmár László dr.: *Új tanterv, új tanmenet, filmtanmenet.*

HARMATH HILDA MAGYAR FILMEN

A világotjárta magyar művész, Harmath Hilda, aki legutóbb a Fővárosi Operettszínház-ban bemutatásra került *Három a kislány* Mody szerepében aratott nagy sikert, életében először filmfelvételéig elé áll, még pedig egy klasszikus operett magyar filmváltozatának főszerepében.

MFI-SZAKBEMUTATÓ

A Magyar Filmiroda kölcsönző-osztálya december 1-től 5-ig tartó ötnapos országos szakbemutatót rendez a Royal Apollóban. Három magyar és két külföldi filmújdonosság kerül színre meghívott közönség előtt. Az első csoportban a következő filmek szerepelnek: *Az ördög nem alszik* (Tolnay Klári, Csontos Gyula, Hajmássy Miklós), *Dr. Kovács István* (Páger Antal, Simor Erzsébet, Vaszary Piroska), *Lelekliklita* (Jávor Pál, Turay Ida, Vaszary Piroska); a külföldi filmek

műsorán a nagysikerű *Algir* (Charles Boyer, Hedy Lamarr) és a *Nevadai hajtóvadászat* című vadnyugati történet szerepel.

A FORTUNA FILM PROGRAMMJA

A Bús Gabriella vezetése mellett működő Fortuna Film ideai programja dúis és változatos. A vállalat magyar újdonságai között elsősorban *Az intéző úr* című *Podmaniczky*-filmet kell említenünk, amelyben Bordy Bella, Perényi László, Somlay Artúr és Rajnay Gábor jutottak kitűnő szerephez. A Fortuna külföldi újdonságai között az élen *Dosztoevszkij* híres regényéből, *A játékos* címűből készült francia film áll, amelynek két főszerepét Pierre Blancher és Vivienne Romance alakítják.

LOHR FERENC LEGUTÓBBI CIKKE

Legutóbbi számunk Technika rovatában közöltük azt az előadást, amelyet Lohr Ferenc okl. gépészmérnök, a *Hunnia Filmgyár* főmérnöke, A *filmkészítés technika alapjai* címen ez év október 20-án tartott a Kis Akadémián. Az érdekes előadás közlésének kiegészítésekképpen most pótlólag értesítjük olvasóinkat, hogy a MAGYAR FILM multheti számában megjelent közlemény Lohr Ferenc előadásának csupán bevezető része, amelyet bőveges filmttechnikai részlet követett a felvételről, a hangfelvételtől, a film kidolgozásáról, a vetítőgépről és a filmes filmről.

HALÁLOZÁS

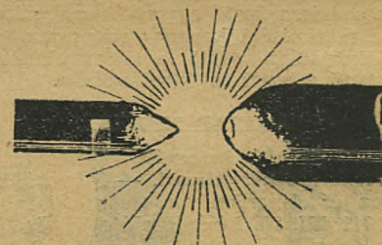
Nagy István, az Ipoly-mozi társengedélyesének édesanyja, Nagy Károlyné, volt szomorú református lelkész özvegye, született Kinszky Kamilla, november 29-én, hosszas szenvedés után, elhunyt. Temetése december 2-án, kedden délután 3 órakor lesz a Kerepesi-úti temető halottasházából.

ÜZEMVEZETŐ

őskeresztény, moziszakmabeli, vállalja vidéki mozik műsorkötését. Szíves megkeresést kér **Rózsahegy Mihály, Kispeszt, Üllői-út 149. szám, Royal Filmszínház. Tel.: 345-969.**

MOLNÁR FERENC

vetítőszén kereskedő
BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-
KÖRÚT 8. Tel.: 140-736

Világmarkás vetítőszéneket
versenyképes áron rendeljen

HIVATALOS RÉSZ FILMCENZÚRA

BUDAPEST, IV. ESKÜ-TÉR 6
TELEFON: IRODA ÉS PÉNZTÁR 183-072, ELNÖK ÉS ÜGYV. ÁLELNÖK 183-073

Országos Mozcóképvizsgáló Bizottság

502—1941. eln. szám.

Az Országos Mozcóképvizsgáló Bizottság 1941. évi november hó 16-tól 22-ig tartott ülésin

a) nyilvános előadásra alkalmasnak találta:

1. **Az élet megy tovább — előzetes** (Livent gár vidare) (Kovács és Faludi) hangos reklám 1 felvonásban, a Terra filmgyárban 1941. évben készült, 96 m hosszú;

2. **Bob herceg — előzetes** (Hausz Mária) hangos reklám 1 felvonásban, 153 m h.;

3. **A kolozsvári Nemzeti Színház megnyitása.** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 155 m hosszú;

4. **48. sz. Reklámképek.** (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 43 m hosszú;

5. **49. sz. Reklámképek.** (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 84 m hosszú;

6. **Magyar világhíradó 926. sz.** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 261 m hosszú;

7. **Rajzos híradó 99. sz.** (Portugália történelmi fejlődése) (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 100 m hosszú;

8. **Ufa világhíradó 113. sz.** (Auslandstonswoche Nr. 113. (Ufa) hangos riport 1 felvonásban, az Univerzum filmgyárban 1941. évben készült, 43 m hosszú;

9. **Mellékutca — előzetes** (Back Street) (Kárpát) hangos reklám 1 felvonásban, az Universal filmgyárban 1941. évben készült, 123 m hosszú;

10. **Szakadék felett — előzetes** (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, az Agiman filmgyárban 1938. évben készült, 108 m h.;

11. **Esőceptől a tengerig** (Németh Károly) hangos riport 1 felvonásban, a Kovács és Faludi laboratóriumban 1941. évben készült, 296 m hosszú;

12. **Narviktól Pireuszig — a győzelem útján** (Von Narvik zum Piräus) (Ufa) hangos riport 1 felvonásban, az Univerzum filmgyárban 1941. évben készült, 484 m h.;

13. **Katja** (Katia) (Objectiv Film) hangos dráma 5 felvonásban, a Mitropa filmgyárban 1938. évben készült, 2437 m hosszú;

14. **A Rott völgyében** (In der Rott) (Ufa)

hangos ismeretterjesztő 1 felvonásban, az Univerzum filmgyárban 1937. évben készült, 420 m hosszú;

15. **50. sz. Reklámképek** (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, 18 m hosszú;

16. **Zizi zenekar** (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 41 m hosszú;

17. **A szerelem gyöngyei — előzetes** (Les perles de la couronne) (Czaupper Miklós) hangos reklám 1 felvonásban, a Cinéas filmgyárban 1937. évben készült, 106 m h.;

18. **Babona** (Aberglaube) (Ufa) hangos ismeretterjesztő 1 felvonásban, az Univerzum filmgyárban 1940. évben készült, 493 m hosszú mozgófényképeket.

b) A Bizottság nyilvános előadásra alkalmasnak találta és a mozgófényképezetekben a magyarnyelvű mozgófényképek kötelező bemutatására előírt arányszámba beszámíthatónak minősítette:

1. **Lelki klinika** (Emma néni) (M. F. I.) hangos vígjáték 4 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 2303 m hosszú;

2. **Bob herceg** (Hausz Mária) hangos vígjáték 5 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1941. évben készült, 2631 m hosszú filmet, mint Magyarországon készült, magyarnyelvű mozgófényképet.

c) **Kisérő műsorul a kötelező arányszámba beszámíthatónak minősítette:**

A magyar falu hétköznapja (Németh Károly) hangos riport 1 felvonásban, a Kovács és Faludi laboratóriumban 1941. évben készült, 275 m hosszú filmet, mint Magyarországon készült, magyarnyelvű mozgófényképet.

d) Előadásra alkalmasnak találta azzal, hogy nyilvánosan csak úgynevezett keskeny mozgófényképezetekben szabad bemutatni:

1. **Magyar világhíradó 925. sz.** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 110 m hosszú;

2. **Elnémult harangok** (Palatinus) hangos színmű 2 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1941. évben készült, 965 m h.;

3. **Elnémult harangok — előzetes** (Palatinus) hangos reklám 1 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1941. évben készült, 50 m hosszú;

4. **Veszélyes utitárs — előzetes** (Palatinus) hangos reklám 1 felvonásban, az Universal filmgyárban 1941. évben készült, 40 m hosszú;

5. **Háry János** (Palatinus) hangos mesejáték 2 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1941. évben készült, 948 m hosszú;

6. **Háry János — előzetes** (Palatinus) hangos reklám 1 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1941. évben készült, 54 m h.;

7. **Uj honalapítás a Bácskában** (Palatinus) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 263 m hosszú;

8. **Ufa világhíradó 113. szám.** (Keskeny-filmforgalmi) hangos riport 1 felvonásban, az Univerzum filmgyárban 1941. évben készült, 162 m hosszú;

9. **A motoros ördög** (Crash Donovan) (Palatinus) hangos színmű 1 felvonásban, a Universal filmgyárban 1936. évben készült, 453 m hosszú;

10. **A munkásifjúságért** (Palatinus) hangos ismeretterjesztő 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1940. évben készült, 200 m hosszú;

11. **Rajzos híradó 77. sz.** (Grönland) (Palatinus) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 40 m hosszú;

12. **Balatoni halászat** (Palatinus) hangos kultúrfilm 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 160 m hosszú keskeny mozgófényképeket.

e) Előadásra alkalmasnak találta, — de eltiltotta, hogy azon 16 évesnél fiatalabb koruk jelen lehessenek:

1. **Isten veled Franciska** (Auf wiedersehen Franziska) (Ufa) hangos dráma 5 felvonásban, a Terra filmgyárban 1940. évben készült, 2692 m hosszú;

2. **Ártatlan vagyok** (Maid of Salem) (Paramount) hangos dráma 5 felvonásban, a Paramount filmgyárban 1936. évben készült, 2314 m hosszú;

3. **Leányok egymásközt** (Club de femmes) (Reflektor) hangos dráma 5 felvonásban, a Comp. France Cinémat. filmgyárban 1936. évben készült, 2551 m hosszú mozgófényképeket.

f) Külföldre kivinni engedélyezte:

1. **Az ördög nem alszik** (M. F. I.) hangos vígjáték 10 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 2630 m h.;

2. **Havas nap sütés — előzetes** (Objectiv) hangos reklám 1 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1941. évben készült, 129 m h.;

3. **Huszárok fogadtatása** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 67 m hosszú;

4. **Hidépítés a Dnyeperen** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 45 m hosszú;

5. **Vízből mentés bemutató** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 29 m hosszú;

6. **Vitorlázórepülő rekord** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 25 m h.;

7. **Luise Ullrich Budapesten** (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 26 m hosszú;

8. **Az ördög nem alszik — előzetes** (M. F. I.) hangos reklám 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 98 m hosszú mozgófényképeket.

Budapest, 1941. november 22.

Dr. Szöllőssy Alfréd s. k.,
elnök,
miniszteri tanácsos

Aestio Catholicus Országos Széchenyi-Értéktörvényi és filmalapítvány, IV. Ferenciek-tére, 7. Tel.: 183-738, 185-243.

Adler Ferenc moziberekezés és moziképviselet, VII., Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 225-759.

Agfaphotó, V., Vilmos császár-út 18. I. Telefon: 125-240.

Alfa film, VII., Erzsébet-körút 8. Telefon: 422-578.

Ambrus Mátyás filmkölcsonzó, IX. Ráday-u. 60. Tel.: 221-851.

Apollo filmreklámvállalat, VII., Erzsébet-körút 9-11., II. em. Tel.: 222-212.

Arany filmducco, VIII., Dankó-utca 22. Telefon: 149-489.

Arnold és Richter gyártmányok eladása, Marx Ferenc műszaki különlegességek üzlete, V. Váci-út 18. Tel.: 122-110.

Atelier film, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 422-584. Raktár a házban.

Aurora film, VII., Erzsébet-körút 9-11. Telefon: 221-133.

Balogh Film, VII., Erzsébet-körút 8. III. 2. Telefon: 220-038.

Balogh-Orbán, VIII., Tisza Kálmán-tér 15. Tel.: 132-940.

Bauer vetítógép és adapterek (Bosch Róbert kft.), V. Váci-út 22-24. Tel.: 299-180.

Bél- és külföldi filmellenőrző kft., VII., Erzsébet-körút 8. III. Tel.: 222-699.

Brückner János mérnök, az MMOE szakértője, XI., Ulászló-utca 62. Telefon: 457-850, vagy Mechanikai és Elektromosipari szakiskola, tel.: 130-293.

Byssz reklám, VIII., Népszínház-utca 14. Telefon: 138-091.

Csepreghy film, VII., Erzsébet-krt. 9-11. Telefon: 221-022 és 221-021

Cserépy Arzén filmgyártóvállalat, IV., Kecskeméti-u. 19. I. Tel.: 184-705.

Csizmadia László, mozgóképszínházak képviselője, VIII., Aggteleki-utca 4. I. 5. Telefon: 137-580.

Deák film, VII., Erzsébet-körút 8. Telefon: 222-106. Raktár a házban.

Délibáb film, VII., Erzsébet-körút 9-11. Telefon: 428-155.

Diapozitívkészítő üzem, Fekete György, VIII., József-körút 9. (az udvarban).

Diatyp laboratórium, VII., Rottenbiller-utca 19. Tel.: 427-148.

Duna Film, VII., Rákóczi-út 40. Telefon: 225-040.

Eco film, VII., Rákóczi-út 12. Telefon: 225-404. Raktár: VIII., Népszínház-u. 21. Telefon: 342-984.

Electra film, XIV., Thököly-út 21. Tel.: 337-578.

Electric kinotechnikai vállalat, VIII., Röck Szilárd-utca 18. Tel.: 344-782.

Erdélyi filmgyártó kft., VIII., Népszínház-utca 21. Tel.: 136-940.

Esperia filmforgalmi rt., VII., Erzsébet-krt. 13. Tel.: 423-555.

Farkas J. M. reklámvállalat, VIII., József-körút 19. Telefon: 132-805.

Ferraria, V., Gróf Tisza István-utca 18. Telefon: 129-139.

Filmatyp laboratórium, XIV., Szentés-u. 60. Telefon: 496-371.

Filmcenzura, IV., Eskü-tér 6. Tel.: 183-072. alelnök: 183-073.

Filmexpress kft., VII., Erzsébet-körút 9. Tel.: 224-091., 225-089.

Filmértékesítő, VII., Erzsébet-körút 8. Telefon: 221-609 és 220-497.

Filmfotó üzem és laboratórium, Altmayer J., VIII., Röck Szilárd-u. 11. Tel.: 130-805.

Filmpipari laboratórium, XIV., Fűrész-u. 95. Telefon: 497-716.

Filmservice, VII., Erzsébet-körút 9-11. Tel.: *424-555.

Fortuna film, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 421-982. Raktár: VIII., Népszínház-u. 19. Tel.: 349-414.

Fox film, VII., Rákóczi-út 9. Telefon: 139-437, 131-658. Raktár: VIII., Rákóczi-tér 11. Telefon: 139-437, 131-658.

Gyimesy Kásas Ernő, a MAGYAR FILM kiadóhivatali főnöke, XIV., Semsey Andor-utca 7. Tel.: 499-752.

Hajdu film, XIV., Gyarmat-utca 39. Tel.: 297-999.

Hamsa film kft., VII., Erzsébet-körút 8. Telefon: 220-038.

Harmonia film, VII., Erzsébet-körút 13. Tel.: 421-183.

Hausz Mária filmkölcsonzó és filmgyártó

Hebel Gyula szállító, VI., Váci-út 1. Tel.: 115-947.

Helikon filmvállalat, VIII., Röck Szilárd-utca 24. Tel.: 133-705. Raktár: VIII., Népszínház-utca 19 V. Tel.: 349-414

Hirsch és Tsuk, VII., Dohány-u. 42. (Kamara-mozi) Tel.: 423-903.

Hungaria film kft., VII., Erzsébet-krt. 8. Tel.: 422-010.

Hunnia filmelhelyező irodája, VII., Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 424-130, 424-138, 424-139. Sajtóosztály: 223-212.

Hunnia filmgyár Rt. (Filmpipari Alap), XIV., Gyarmat-u. 39. Tel.: 297-999., 297-622., 297-085. Pasaréti műterem: II., Pasaréti-út 122. Tel.: 164-876.

Ibusz filmszállítás, VII., Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 224-050.

Imago filmelőállító és forgalombahozó kft., VII., Akáca-u. 7. Tel.: 225-487.

Inkey Tibor filmállományképzés, filmfotó üzem, IV., Múzeum-krt. 3. Tel.: 380-466.

Jupiter filmkereskedelmi rt., VIII., József-körút 26. Tel.: 131-301.

Kamara, VI., Bajza-utca 18. Tel.: 220-855, 422-961.

Kárpát Film, VIII., Népszínház-utca 21. Tel.: 136-409 136-940.

Kino film, VIII., Röck Szilárd-u. 20. Tel.: 136-942. Raktár a házban.

Kino foto, Tarján, XIV., Thököly-út 150. Tel.: 496-602.

Kodak V., Bathory-u. 6. Telefon: 114-158, 114-184.

Kolczonay Ervin dr. filmgyártó és filmkölcsonzó vállalata, VII., Erzsébet-krt. 9-11. Tel.: 422-730, 428-144.

Koncz Film kft., VII., Erzsébet-krt. 9-11. Tel.: 220-830.

Kormos Miklós filmvállalata, VII., Erzsébet-körút 9-11., II. 6. Tel.: 422-574.

Kovács és Faludi laboratórium, XIV., Gyarmat-u. 35. Tel.: 297-855. Synchron műterem: XIV., Gyarmat-u. 49 b. Tel.: 297-487.

Kováts Béla filmreklám, hanglemez, diapozitív, VIII., József-körút 19. Telefon: 143-142.

Központi filmkezelő, VII., Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 224-494, 224-098.

Krupka filmgyár és laboratórium, XIV., Bácskay-utca 29 b. Tel.: 496-741.

Lajta Andor, XIV., Thököly-út 75. Tel.: 297-076.

Léna film, Nagy Mária filmgyártó és filmkölcsonzó, VII., Erzsébet-körút 13. II. e. Tel.: 422-920.

Magnás film kft., VII., Erzsébet-krt. 8. II. Telefon: 422-010.

MAGYAR FILM, VI., Bajza-utca 18. Tel.: 220-855., 422-961. Szerkesztő: Václai Dezső, VIII., Üllői-út 42. Tel.: 136-388.

Magyar Filmiroda Rt., IX., Könyves Kálmán-körút 15. Tel.: 146-348, este 7 órától reggel 9 óráig valamint vasár- és ünnepnap: 146-343. Játékfilmgyártás: 146-342. Színészöltözők: 140-727. Felirat-készítő üzem: 139-211. Híradókiadás: VIII., Szentkirályi-u. 25. Tel.: 145-510. Fényképüzem: VIII., Sándor-u. 5-7. Telefon: 145-510. Filmkölcsonzó-osztály: VII., Erzsébet-körút 45. Tel.: 222-099.

Magyar Irok Filmje Rt., Gyártási Iroda: XIV., Gyarmat-utca 39. Tel.: 297-999.

MIF kölcsonzó Rt., VII., Erzsébet-körút 13. Tel.: 420-796, 420-798.

Magyar Mozgófényképgépezők Országos Egyesülete, VIII., Népszínház-u. 19. Tel.: 337-598.

Magyar Szövegírók, Zeneszerzők és Zeneműkiadók Szövetsége, IV., Gerlőczy-u. 3. Tel.: 189-306.

MMOE, VIII., Csokonay-utca 10. Telefon: 136-005.

„Marxton” keskeny hangosgépek, gyártja: „Marx és Mérei Első Magyar Repülő-műszergyár, VI., Bulcsu-u. 7. Telefon: *290-555.

Matador film, VIII., Sándor-tér 2. Tel.: 132-774. Raktár: VIII., Népszínház-u. 19. Telefon: 349-414

Meitner Mór mechanikai és mozgógépek-kereskedelmi vállalata, VIII., József-körút 21. Tel.: 133-877.

Mester Film, Filmkölcsonzó, VII., Erzsébet-körút 9-11. IV. em. Tel.: 427-167, 228-402. Gyártási Iroda: XIV., Thököly-út

3. Tel.: 144-244, 144-245. Raktár a házban.

Modern Film kft., VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 222-000, 225-035.

Mozgóképzemeli Rt. kölcsonzóosztálya, VII., Akáca-utca 4. Telefon: 227-650. Raktár: VIII., Kun-u. 12. Tel.: 144-486.

Művelődés filmgyártó és terjesztő kft., VII., Rákóczi-út 44. II. Tel.: 422-925.

Művészfilm, VII., Rákóczi-út 40. Telefon: 225-044. Raktár a házban.

New York kávéház, VII., Erzsébet-körút 9-11. Tel.: 425-318, 424-962.

Objectiv film, VII., Erzsébet-körút 8. sz. Tel.: 422-580.

Oktatófilm Kirendeltség, VIII., Csepreghy-utca 4. Tel.: 330-926.

OMME, VIII., Csokonay-u. 10. Telefon: 143-013.

Országos Nemzeti Filmbizottság, VI. ker., Andrassy-út 69. Tel.: 420-794.

Palatinus film, VII., Erzsébet-körút 9-11. Telefon: *424-150.

Palló film kft., VII., Erzsébet-körút 13. Tel.: 421-183. Raktár: VII., Erzsébet-körút 8. Gyártási iroda tel.: 422-791.

Pannonia filmlaboratórium, XIV., Thököly-út 61. Tel.: 497-775.

Paramount film, VIII., Rákóczi-út 59. Tel.: 134-437, 140-522. Raktár a házban.

Pátria film, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 221-807. Raktár: VIII., Népszínház-u. 19. Tel.: 349-414.

Pegasus film, VII., Erzsébet-körút 7. sz. Telefon: 225-405.

Pergőképforgalmi kft., VII., Rákóczi-út 12. Tel.: 225-404. Raktár: VIII., Röck Szilárd-u. 20. Tel.: 136-942.

Petsmann László, VII., Rottenbiller-u. 19. Tel.: 425-127. Csilaghegy: 163-429.

Phöbus filmkölcsonzó, VII., Erzsébet-krt. 8. Tel.: 222-617. Raktár a házban.

P. Kiss Pál grafikai műterem, VII., Rákóczi-út 23. Tel.: 137-531.

Püspöki Nándor, magyar kultúrfilmterjesztő, VII., Rottenbiller-utca 5/b. Telefon: 228-558.

Projectograph, VIII., Rákóczi-tér 11. Tel.: 132-201, 131-960.

Reflektor film, VIII., Sándor-tér 4. Tel.: 142-529. Raktár: VIII., Röck Szilárd-u. 20. Telefon: 140-722

Reklám Stúdió, VII., Erzsébet-krt. 8. Tel.: 424-554.

Schilling Gyula, VII., Rózsa-utca 33. Tel.: 428-768.

Sláger film, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 222-618. Raktár a házban.

Stilus filmdiszlettervező és kivitelező vállalat, XIV., Gyarmat-u. 39. Tel.: 297-999.

Stúdió mozgóképgyártó és terjesztő kft., VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 420-579.

Szénássy-Macsikássy színes trükkfilmek. IV., Múzeum-körút 1/b. Tel.: 380-027.

Szokolay film, VII., Dohány-u. 58., fél-emelet 9.

Takács film, XIV. Gyarmat-u. 39. Tel.: 496-125.

Telefongyár Rt., XIV., Hungária-körút 128 -128. sz. Tel.: 297-930.

Tempo film, Baumgartner Béla filmgyártó és filmkölcsonzó, VII., Erzsébet-krt. 8. Tel.: 426-161.

Tobis film, VII., Rákóczi-út 52. T.: 223-433.

Turul Filmgyártó és Filmterjesztő Szövetkezet, VIII., József-krt. 35. Tel.: 330-766. Kölcsonzóosztály: VIII., József-körút 35. Telefon: 421-183.

Turul Szövetség Szépművész B. E. vetítő mozgalmi törzs, IV., Szarka-u. 2. Tel.: 186-050.

Ufa film, IV., Kossuth Lajos-u. 13. Tel.: 183-858. Raktár a házban. Tel.: 389-036.

Universal film, VIII., Népszínház-u. 21. Tel.: 138-447, 138-448. Raktár a házban.

Valter reklámanyagkölcsonzó, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 222-108.

Václai Dezső, a MAGYAR FILM szerkesztője. Iroda: Metro: VIII., Sándor-tér 3. Telefon: 144-424, 144-425. Lakás: VIII., Üllői-út 42. Telefon: 136-386.

Viktória kisfilmkölcsonzó, VII., Röck Szilárd-u. 20. Tel.: 136-942. Raktár a házban.

Wamoscher Béla dr. filmvállalata, VII., Erzsébet-körút 8. Tel.: 423-544.

Warner Bros. First National, VIII., József-körút 30-32. Tel.: 132-590, 142-464. Raktár: VIII., Népszínház-utca 13. Tel.: 144-317.

Yull Film, XIV., Stefánia-út 71. Telefon:

MAGYAR

FILM

Magyar Film- és
Képzőművészeti
Akadémia

FILMKAMARAI ÉS MOZIEGYESÜLETI SZAKLAP

BUDAPEST, 1941. DECEMBER 8.

EGYES SZÁM ÁRA: 60 FILLÉR

III. ÉVFOLYAM, 49. SZÁM

BEVONUL
győztes hadával az
új hódító

neve:

Pinocchio

WALT DISNEY

egész estét betöltő színes mesefilmje

Csodák és örök tanulságok!

Gyönyörű színek!

Fülbemászó muzsika!

Természetesen

HUNNIA FILM